

СТЕНОГРАМА

засідання Комітету з питань правової політики

18 грудня 2019 року

Веде засідання голова Комітету ВЕНЕДІКТОВА І.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, доброго дня. Я бачу невооруженим оком, що у нас кворум є, да. Скільки у нас зараз знаходиться членів комітету? 18. З 24 є 18 членів комітету. Оскільки у нас сьогодні напружений плідний графік роботи, пропоную відразу перейти до початку засідання.

Дорого дня. Засідання оголошується відкритим. Будь ласка, ознайомтеся з порядком денним, який у вас є сьогодні. Чи є якісь пропозиції щодо того, щоб прийняти його за основу? Чи приймаємо за основу, а потім пропозиції?

Хто за те, щоб прийняти порядок денний за основу, прошу голосувати. Одноголосно, я бачу, да. Дякую. 18, одноголосно.

Колеги, пропозиції до порядку денного. Будь ласка, пан Демченко.

ДЕМЧЕНКО С.О. Шановний головуючий, шановні колеги, у мене є пропозиція. Мною був поданий законопроект, пов'язаний зі змінами до Закону про судоустрій (2597) і питання щодо включення його до порядку денного. Законопроект пов'язаний зі встановленням відповідної необхідності... 2597.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я знаю, що голова підкомітету ознайомлений і розглядали, в принципі, да, цей законопроект.

ДЕМЧЕНКО С.О. Так, ми спілкувалися і розглядали це питання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, у кого є якісь думки до цього законопроекту? Ставимо зараз його в порядок денний? Це попередній розгляд для того, щоб включити в порядок денний.

І я знаю, що є пропозиція від Олега Анатолійовича.

МАКАРОВ О.А. 2536, здається. Закон про Вищу раду... про внесення змін...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте в мікрофон.

МАКАРОВ О.А. Внесення змін до Закону "Про Вищу раду правосуддя" (2536).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це так само... Про порядок формування Вищої ради правосуддя. Це так само...

МАКАРОВ О.А. Щодо визначення порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це так само законопроект для включення в порядок денний, колеги. Ставимо зараз в наш і розглядаємо. Більше нема пропозицій? Будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А. Шановна пані голово, пропоную, можливо, пункт 4 розглянути пунктом 1, оскільки прийшли представники органів місцевого самоврядування, щоби їх не затримувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Доброго дня, представники органів самоврядування. Добре, розглянемо першим його, зараз затвердимо в цілому і розглянемо.

Нема більше пропозицій?

МАКАРОВ О.А. У мене є тільки питання, можливо, мене хтось поправить. У нас сьогодні надійшов до Верховної Ради висновок Конституційного Суду по законопроекті 1014 і 1017. Я не проти його розглядати, але хочу дізнатися, чи всі члени комітету встигли ознайомитися, там в одному випадку 21 сторінка, в іншому, здається, 17, 35 сторінок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Ольга Валентинівна. Я думаю, що члени комітету це відслідковували протягом всього періоду.

Будь ласка, Ольга Валентинівна.

СОВГИРЯ О.В. Олег Анатолійович, з'явився цей висновок, офіційно оприлюднений на сайті Конституційного Суду України позавчора, можливість з ним ознайомитися у повному обсязі була, і висновок розданий. Є доручення Голови Верховної Ради, підкомітет я щойно провела. Інформацію в групі поширила. Вас на підкомітеті не було, на жаль. Тобто ми нічого не порушили.

МАКАРОВ О.А. Ні, я ж не проти, я якраз сказав, що я не шукаю порушень, я цікавлюся, нагадайте, коли Голова Верховної Ради дав доручення включити?

СОВГИРЯ О.В. На ранковому пленарному засіданні.

МАКАРОВ О.А. Годині о 12 приблизно? Зараз 15-а. Я просто хотів, щоб всі члени комітету свідомо брали участь в обговоренні, тому я питаю, чи встигли ознайомитися, чи може хтось виходив із засідання.

_____. Я можу особисто за себе сказати, я ознайомився в повному обсязі.

МАКАРОВ О.А. Прекрасно, один ознайомився, це прекрасно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олеже Анатолійович, давайте ми зараз не будемо проводити опитування членів комітету, давайте все ж таки проговоримо, якщо є ще якісь додаткові пропозиції до порядку денного, давайте ці пропозиції. Якщо нема пропозицій, давайте затвердимо порядок денний в цілому. Нема інших пропозицій?

Хто за те, щоб затвердити порядок денний в цілому, прошу голосувати. У нас зараз знаходиться скільки членів комітету? 19, і мені здається, що одногосно. Я права? Дякую, колеги, рішення прийнято.

Переходимо до першого пункту нашого порядку денного, як нам запропонував шановний наш народний депутат Бакунець, переносимо пункт 4 першим. Ольга Володимирівна, відкрийте, будь ласка, матеріали. Федір Володимирович, відкрийте, будь ласка, матеріали пункту 4. А я поки перед початком розгляду мушу оголосити...

_____. П'ятий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Органи...

_____. Ні, проект Закону про децентралізацію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. П'ятий тоді, дякую. А я чомусь почула, що четвертий. Перепрошую.

З нами сьогодні знаходиться Муськіна Анастасія "РБК-Україна", кореспондент. Я знову-таки перепрошую, якщо прізвища буду називати неправильно. Давчанюн Роман, "Право-ТВ", оператор. Я навіть не можу

прочитати, Таня, мабуть, Пашевця, УНІАН, кореспондент. Олександр Трохимчук, "Укрінформ", кореспондент. Касякін І.В., "Українські новини", кореспондент. Жинова К.Д., інформаційне агентство АСП, журналіст. Мамченко Наталія Сергіївна, "Судово-юридична газета", головний редактор. Черноусько Ярослава Вікторівна, аналітичний центр "Український інститут майбутнього", експерт. Слобожан Олександр Володимирович, виконавчий директор Асоціації міст України.

І представники Міністерства фінансів: Рожкова Людмила Олександрівна і Нікітан Ганна Андріївна. Київська міська державна адміністрація у нас представлена Кличком Віталієм Володимировичем, Бондаренком Володимиром Володимировичем. Асоціація міст України: Слобожан Олександр Володимирович і Мягкоход Володимир Михайлович.

Колеги, можемо переходити до розгляду питання. Дякую.

Хто розпочне в нас? Будь ласка, Федір Володимирович.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Доброго дня, шановні колеги! Знову приємно бути на засіданні вашого чудового комітету профільного, як завжди, гарні дискусії передчуваю.

Але, що стосується порядку денного, який затвердив ваш комітет і питання щодо проекту Закону України, який в порядку статті 154 Конституції України вніс Президент України на розгляд Верховної Ради, який зареєстрований у Верховній Раді, який називається Закон України про внесення змін до Конституції (щодо децентралізації влади).

Пару вступних слів, шановні колеги. Для того, щоб не було ніяких зайвих запитань, які лунали у нас на попередніх наших засіданнях, де я був присутній з приводу підготовки законопроектів про внесення змін до Конституції України, цей законопроект є результатом діяльності підгрупи з конституційної реформи, групи... комісії з правової реформи, яка була утворена указом Президента. Тобто над цим законопроектом працювала група відомих в Україні конституціоналістів. Цей законопроект є фінальним

результатом тривалих дискусій, проводилося ні одне засідання цієї підгрупи, ну, фактично, конституційної комісії в Комісії з правової реформи. Всі положення цього закону, які пропонуються на сьогоднішній день на розгляд народними депутатами України, пройшли, скажімо, обговорення на професійному рівні. Вони є результатом певного компромісу між усіма представниками цієї комісії.

Окрім того, в Верховній Раді, в Комітеті з питань державної влади і місцевого самоврядування також працювала група народних депутатів України, яка долучалася цієї нашої конституційної комісії чи підгрупи в складі комісії з правової реформи, якщо точним бути. І тому ті положення проекту закону України, який зараз ми з вами розглядаємо, вони є достатньо, скажімо так, гарним результатом, закономірним результатом тривалої плідної роботи цієї шановної в Україні комісії.

Що стосується по змісту цього законопроекту. Є одне знову ж таки уточнення, що даний законопроект, він фактично побудований на основі законопроекту 2217... 2217а, який був поданий на розгляд Верховної Ради попереднього скликання Президентом попереднім Петром Порошенком, який отримав схвальний висновок Конституційного Суду України. 90 відсотків цього законопроекту, який ми з вами зараз, сьогодні розглядаємо, це фактично дублювання тих положень, які пройшли апробацію у Конституційному Суді України, які не викликали заперечень, застережень, зауважень Конституційного Суду України щодо невідповідності окремих положень цього законопроекту вимогам статей 157 і 158 Конституції України.

Що стосується змісту цього законопроекту. Мова йде про децентралізацію влади, це одне із тих завдань, які Україна ставила перед собою вже достатньо давно, яке полягає в передачі набагато більш широких повноважень на рівень місцевого самоврядування і ліквідацію обласних і районних державних адміністрацій з їх заміною інститутом префектів. Інститут префектів – це, фактично, представник держави, який має

підпорядковуватися і Кабінету Міністрів, і Президенту України. І головна мета діяльності префекта полягає у, фактично, здійсненні певного контролю – адміністративного контролю за діяльністю органів державної влади на місцях, тобто територіальних органів, центральних органів, міністерств і інших центральних органів виконавчої влади, а в умовах воєнного надзвичайного стану, тобто в певних надзвичайних обставинах також до повноважень префекта віднесено здійснення координації і взаємодії органів державної виконавчої влади з органами місцевого самоврядування.

За великим рахунком, якщо подивитися на сенс запровадження інституту префекта, то метою його є унеможливлення тих негативних ситуацій, які мали місце в 2014 році, коли в окремих населених пунктах, районах органи місцевого самоврядування під впливом певних, скажімо так, обставин не завжди таких, які знаходяться в рамках здорового глузду, проголошували різноманітні місцеві ініціативи, які в кінцевому підсумку призвели до тих подій, які ми на сьогоднішній день маємо в окремих районах Донецької, Луганської областей. Тобто якщо префект буде бачити, що дії, рішення органів місцевого самоврядування місцевого рівня будуть направлені на порушення територіальної цілісності держави, на порушення суверенітету, то він має право зупинити відповідний акт, зупинити повноваження відповідного або колегіального органу, або посадової особи місцевого самоврядування, звернутися до Конституційного Суду України щодо відповідності на предмет... щодо відповідності Конституції тих актів і рішень органів місцевого самоврядування, які, на його думку, спрямовані на порушення територіальної цілісності, державного суверенітету або на підрив національної безпеки України. В цьому законопроекті передбачено в дуже стислий час, коли Конституційний Суд України зобов'язаний розглянути це відповідне звернення Президента, а саме – 7 днів, і дати висновок.

Тобто в даному випадку ми маємо бути свідомими того, що законопроект спрямований якраз на екстраординарний, я маю на увазі, законопроект в частині діяльності інститутів префекта щодо припинення

діяльності органів місцевого самоврядування або зупинення діяльності посадових осіб на екстраординарні обставини, які загрожують національній безпеці держави, територіальній цілісності, суверенітету держави. І це дуже стислий у рамках часових проміжків часу. Тому що протягом семи днів Конституційний Суд України зобов'язаний перевірити, чи відповідає, чи не відповідає той чи інший акт Конституції України. І якщо він відповідає, акт Президента про зупинення діяльності, він втрачає чинність, продовжують діяти відповідні органи місцевого самоврядування, які було за пропозицією префекта зупинено указом Президента України. Це перший ключовий момент.

Другий ключовий момент, який стосується адміністративно-територіального устрою, про який вже є, скажімо так, реакція засобів масової інформації, реакція певних політиків щодо того, що цим законопроектом передбачається скасування чи вилучення вірніше правильно сказати, вилучення з тексту Конституції України переліку областей, які в чинній Конституції України закріплено на конституційному рівні.

Мова іде про те, що в тексті Конституції переліку областей бути не може. Це дозволяє Верховній Раді України відповідно до своїх конституційних повноважень, передбачених статтею 85 Конституції України, вирішувати питання про зміну адміністративно-територіального устрою України, можливо, шляхом укрупнення, поєднання областей. Так само з точки зору адміністративно-територіального устрою передбачено, що замість районів, які є, фактично, спадком Радянського Союзу, радянської доби, пропонується запровадити такий новий вид адміністративно-територіальних одиниць субрегіонального рівня, якщо ми говоримо про області, що це і Автономна Республіка Крим, що це регіони, як округи.

Оце, що стосується адміністративно-територіального устрою. І також передбачено, що в системі адміністративно-територіального устрою складають області, округи, Автономна Республіка Крим. Місто Севастополь, який також вже стало предметом дискусії в публічній площині, свідомо

вилучено з переліку тих адміністративно-територіальних одиниць, які є в Україні. Чому це зроблено свідомо? Тому що якраз спеціальний статус окремої адміністративно-територіальної одиниці на сьогоднішній день є головним аргументом тих представників, скажімо, незаконних, Луганської і Донецької республік чи утворень квазіреспублік щодо надання їм також особливого статусу. Не може бути жодних особливих статусів в жодних адміністративно-територіальних одиниць. І тоді не буде ніякої спокуси використати цей механізм для того, щоб здобути особливий статус для якихось нових адміністративно-територіальних одиниць, які є в складі України.

Що стосується міста Київ як столиці України, то його правовий статус повністю збережено фактично на нинішньому рівні з точки зору того, що його правовий статус має визначатися окремим законом, який приймає Верховна Рада України. Це і відповідно до статті 20 і в проекті Закону, який ми зараз з вами розглядаємо, це також передбачено.

Оце коротко, можна сказати, головний зміст законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації. Якщо є запитання, я готовий дати відповіді.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федір Володимирович, дуже дякую.

Але перед запитаннями давайте ще дамо слово голові підкомітету, який розглядав це питання, Ользі Володимирівні Совгирі, а потім вже будуть запитання і обговорення. Будь ласка, Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Дякую.

Шановні колеги, сьогодні на засіданні підкомітету з питань конституційного права законопроект 2598 розглядався на предмет можливості його направлення до Конституційного Суду України для отримання висновку щодо відповідності статтям 157, 158. І підкомітет

пропонує Комітету з питань правової політики розглянути це питання і направити даний законопроект до Конституційного Суду України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, колеги, питання до наших доповідачів. Будь ласка, Андрій Павлович. Потім – Олег Анатолійович. Павло Андрійович, я перепрошую. А я думаю, що ви так задумалися. А потім я зрозуміла, в чому тут... Да-да, Павло Андрійович, будь ласка.

БАКУНЕЦЬ П.А. Шановна пані голово, шановний пане Веніславський! Можливо, трішки не погоджуся. Свій виступ хочу напевно розпочати з того, що в пояснювальній записці до цього законопроекту написано, що він спрямований на децентралізацію влади і оновлення конституційного регулювання здійснення місцевого самоврядування. Напевно одним з найважливіших в цьому законопроекті є те, що вводиться новий адміністративно-територіальний устрій України, тобто громада (базовий рівень), округ, область. Але замість того, що в нас є в українській мові і в законодавстві "населений пункт", запроваджується "поселення", до яких відносяться там поселення – село, селище, місто. Можливо, це є спадок якоїсь радянської доби або нашого східного північного сусіда? Бо в нас поселення немає, у нас є населені пункти.

Хочу додати, що згідно проекту основу звичайного територіального устрою складають громади, і це зазначено в статті 133. Однак вже в статті 140 громади є первинним суб'єктом місцевого самоврядування і юридичною особою. Таким чином виходить, що плутається поняття громади як територіальної одиниці і громади, ну, як органу.

Також, що є дуже важливим, що пропонується виключити з тексту Конституції склад областей. Всі назви областей вилучаються, залишається лише, як ми бачимо, адміністративно-територіальні одиниці громади, округи,

області, Автономна Республіка Крим. На мою думку, це може призвести до двох таких глобальних наслідків. Ну, звичайно, що це поставить під загрозу територіальну цілісність нашої країни. І, друге, що можуть створитися передумови для сумнівності правонаступництва України від СРСР, оскільки Конституція СРСР передбачила перелік цих областей і відповідно правонаступництво здійснювалося щодо території цих областей.

Ще, що важливіше, шановні члени нашого комітету, це великі високоповноваження новостворених ставлеників, я їх буду називати, Президента, префектів. Як ви бачили на картинці, котру я вам надіслав, скоро так і буде виглядати знайомство кожного голови об'єднаної територіальної громади з префектом. Адже він, по-перше, координує діяльність точно всіх органів центральної влади на місцях. Та ще плюс він матиме можливість зупиняти всі акти, які будуть прийняті органами місцевого самоврядування. І ще, що важливіше, він зможе направляти подання Президенту про те, щоб звільняти з посад голів ОТГ, або навіть там цілі ради. Тому картина буде дуже-дуже цікавою.

Я думаю і ставлю пропозицію про те, аби даний законопроект відправити на доопрацювання, залучити більше коло експертів, залучити представників органів місцевого самоврядування, обов'язково і багато, адже вони занепокоєні, і цілий час вже понад кілка днів видзвонюють і питаються, чому така ситуація з тим законопроектом, і тоді знайти, як ви казали, пане Веніславський, цей компромісний варіант і подати його в зал на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Павло Андрійович.

Але зараз просто хочу зазначити, що по процедурі сьогодні все, що може зробити комітет, це рекомендувати або не рекомендувати Верховній Раді включити в порядок денний і відправити законопроект в Конституційний Суд. Тому давайте все ж таки працювати в межах процедури, визначеної Регламентом, залишаємо.....проект, висновки, які

нам підготував підкомітет. Якщо... Питання було сформульовано, я так зрозуміла, да. Федір Володимирович, ви хочете відповісти на нього, я так розумію.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дуже коротко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Потім Олег Анатолійович, і потім Олександр Геннадійович.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Можу відповісти дуже коротко. Ті як би страхи, які було названо шановним Павлом Андрійовичем, вони як би на погляд розробників цього законопроекту абсолютно надумані – це перше. А по-друге я хотів би зауважити, що у нас відповідно до статті 154 Конституції України є суб'єкти права законодавчої ініціативи про внесення змін до Конституції України. Ніхто не заважає внести на цей законопроект альтернативний законопроект, під який зібрати 150 підписів народних депутатів і розглядати той законопроект, який влаштовує народних депутатів

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Федір Володимирович.

Будь ласка, Олег Анатолійович. Потім Олександр Геннадійович і потім Василь Іванович.

МАКАРОВ О.А. У мене приблизно 7-8 питань. Мені одне задати, потім записувати, чи можна всі задавати?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги! Комітет як скаже, так і буде. Всі відразу ж?
(Загальна дискусія)

МАКАРОВ О.А. Ну в першу чергу, я хочу сказати, ми, безумовно, перед голосуванням це поза моїми питаннями повинні вислухати, вислухати питання і виступи представників територіальних громад, зокрема представники... міського голову, представника Київської міської територіальної громади з урахуванням їх думки приймати рішення, да.

А моє питання наступне. Федір Володимирович, ви сказали, що склад групи конституціоналістів – вчених-конституціоналістів працював деякий час. Я хотів би почути прізвища хоча б основних. І група народних депутатів також доєдналась. Трошечки більше, будь ласка, про цю групу, бо для мене це абсолютно була інкогніто ваша група. Я хотів би зараз почути, хто ці люди.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Відповідаю на ваше запитання. Склад конституціоналістів, про яких ви запитуєте, затверджено указом Президента в складі Комісії з правової реформи. Якщо вас цікавлять конкретні прізвища, я їх можу назвати.

Це доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Баймуратов, доктор юридичних наук Барабаш, доктор юридичних наук Буроменський, кандидат юридичних наук Речицький, доктор юридичних наук Батанов, доктор юридичних наук... хто в нас там ще працював? Ну, достатньо. То єсть можна подивитися указ, там є перелік повний. Козюбра, потім народний депутат і доктор юридичних наук, директор Інституту законодавства Верховної Ради України Копиленко. Тобто це ті члени робочої групи, які працювали над цим законопроектом.

МАКАРОВ О.А. Дякую.

В мене питання стосовно терміну "громади", який вводиться зараз у Конституцію. Скажіть, будь ласка, громади – це територія чи це група осіб, які проживають на цій території?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дискусія з цього приводу також точилася, що може бути неоднозначне розуміння громад. Насправді ви, пан Бакунець абсолютно правильно на початку виступу свого зауважив, що громада в цьому законопроекті вживається як і адміністративно-територіальна одиниця, тобто як певна первинна одиниця адміністративно-територіального устрою і як первинна основа місцевого самоврядування, що відповідає чинній Конституції України, як це зазначено в статті 140 і Європейській хартії місцевого самоврядування.

МАКАРОВ О.А. Дякую.

В мене наступне питання. Ви сказали, що 80 відсотків співпадає з проектом закону, який був поданий Президентом в 2015 році. Але зараз я хотів би уточнити якраз питання різниці в формулюваннях, і чим вони викликані. От дивіться, діючий пункт 16 статті 92: "Виключно законами України визначаються, – було – статус столиці України, спеціальний статус інших міст". Було, ну зараз діючий. В пропозиціях 2015 року: "Статус Києва як столиці України". Тобто мова йшла про статус столиці і спеціальний статус інших міст. Статус Києва як столиці України.

Тепер у вашому проекті, увага: "Адміністративно-територіальний устрій, правовий статус адміністративно-територіальних одиниць, правовий статус міста Києва як столиці України". Ну, в першу чергу, що, яка різниця, на вашу думку, між статусом столиці України і правовим статусом міста Києва як столиці України? Це просте питання.

А більш складне, яке мене дуже непокоїть і на яке вам доведеться відповідати ще дуже довго, дайте спочатку відповідь нам – членам комітету. Що значить "адміністративно-територіальний устрій, правовий статус адміністративно-територіальних одиниць"? Я правильно розумію, що можна особливий статус якоїсь одиниці ввести законом, голосуючи 226 голосів, чи ще якесь рішення приймати щодо особливості території України?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Дякую за запитання.

Мова йде, по-перше, що стосується того, що правовий статус столиці України міста Києва і статус, то з точки зору формально-юридичної аргументації більш точним є все-таки термін "правовий статус", який регламентує правове становище того чи іншого суб'єкта конституційно-правових відносин. Тому що статус може розглядатися не лише з точки зору правового статусу. Саме тому було прийнято рішення уточнити, що мова йде саме про правове регулювання, правову регламентацію правового становища міста Київ як столиці України.

Що стосується вашого другого запитання про правовий статус інших адміністративно-територіальних одиниць, то мова йде про те, що відповідно до статті 92 Конституції України виключно законами визначається правовий статус інших адміністративно-територіальних одиниць. Тобто ми маємо розуміти, який правовий статус має в системі адміністративно-територіального устрою при чинній моделі, яка закріплена статтею 133, наприклад, область, район, село, селище, місто. Чим відрізняється селище від села? На сьогоднішній день вам в юридичному сенсі буквально точно юридично ніхто не скаже, тому що немає юридичного визначення статусу того чи іншого виду адміністративно-територіальної одиниці. Він має бути закріплений відповідно до Конституції України у законі, де буде зрозуміло, чи відрізняється місто від селища, які види міст, можливо, існують, як зараз в чинній моделі Конституції України передбачено, що повноважень Верховної Ради України віднесено, віднесення, прошу вибачення за тавтологію, населених пунктів до відповідної категорії міст, сіл, селищ. Це знову ж таки спадок Радянського Союзу, коли ми мали міста районного підпорядкування, міста обласного підпорядкування, міста республіканського підпорядкування, і виникала чехарда в тому, чим відрізняється одне місто за своїм правовим статусом від іншого. Для того, щоб цього не було у майбутньому, якраз свідомо було прийнято рішення закріпити саме ту формулу, про яку ви щойно запитали.

МАКАРОВ О.А. Федір Володимирович, я абсолютно не планую піднімати політичний градус, але я задам питання, бо зараз ми приймаємо дуже серйозне питання. В п'ятницю 13-го, коли ви подали, вже ввечері там передавали засоби масової інформації, в Росії коментували, що вони детально вивчать на предмет, чи відповідає цей проект домовленостям, чи як вони там сказали, результатам. Я хотів би дізнатися, чи цей законопроект є результатом домовленостей, чи цей законопроект був розроблений раніше.

І зараз знову ж таки я не хочу нагнітати, але ми читаємо українські засоби масової інформації, де вказано, що в цілому вони задоволені тим, що тут написано. Можете прокоментувати?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Абсолютно можу прокоментувати, тому що результат діяльності Комісії з правової реформи, який запропонував той проект, який ми зараз з вами обговорюємо, він був значно раніше ніж була зустріч у нормандському форматі. Тому говорити, що цей законопроект є результатом чи реакцією на зустріч Президента і канцлера відповідно у Парижі, воно є абсолютно необґрунтованим.

Що стосується того, чи відповідає, чи не відповідає Мінським угодам, я думаю, що будь-який фахівець в галузі права може взяти текст комплексу заходів, передбачених Мінськими угодами, і зрівняти, чи відповідає, чи не відповідає. Якщо ви знайдете хоч одну фразу про те, що донецькі і луганські райони, які на сьогоднішній день називаються окремими районами, мають якийсь особливий статус на конституційному рівні, то я буду перед вами не знаю, що робити. В даному випадку жодних правових статусів немає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми обмежені часовими все ж таки рамками. Давайте рухатися далі. Олег Анатолійович, є питання ще?

МАКАРОВ О.А. Так. Я ж сказав, у мене там десь вісім, можливо, навіть більше питань. Я хочу знову-таки, я не знаю, можливо, є такий якийсь глибокий смисл, але в Конституції України згадувався Севастополь як... Да, Севастополь як місто з особливим статусом. Він вже не є таким. Чи можете прокоментувати чим це викликано? Ваші пропозиції.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Наші пропозиції полягають в тому, що місто Севастополь є невід'ємною складовою частиною України, яка перебуває у межах невід'ємної складової частини України Автономної Республіки Крим. Спеціальний правовий статус окремих міст створює небезпеку того, що інші міста або інші адміністративно-територіальні одиниці, керуючись такими прикладами з Конституції, будуть вимагати особливого статусу. Якраз особливий статус окремих районів Луганської і Донецької областей, які вимагає і Російська Федерація, і бойовики на тих територіях, він якраз обумовлений тим, що в Конституції України є особливий статус, в чинній Конституції, якраз міста Севастополь. Вони говорять, якщо є особливий статус, що мішає закріпити інший особливий статус. Для того, щоб не було спокус, ще раз підкреслюю, і вилучено положення про статус, про те, що місто Севастополь має особливий статус.

МАКАРОВ О.А. Ну, я тут з вами не погоджуюсь.

НІМЧЕНКО В.І. *(Не чути)*

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Василь Іванович, я не знаю, хто що зачищає. Ми говоримо про те, що місто Севастополь є невід'ємною складовою Автономної Республіки Крим. Він знаходиться територіально в межах, географічних межах Автономної Республіки Крим. Це є невід'ємна складова України, і особливого правового статусу він не потребує.

А якщо повертатися до історії, я розумію ваше хвилювання. Мова йде про те, що особливий правовий статус міста Севастополя був обумовлений лише одним фактором, тим, що там перебуває Військово-морська база Російської Федерації. Я розумію, що вам дуже хочеться, щоб вона перебувала, але її там не буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте питання.

НІМЧЕНКО В.І. Я вибачаюсь, ви відповідайте за свої слова, поважний, ви зараз, що ви сказали? Ви що сказали?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, давайте будемо рухатися далі, у вас буде можливість висловитися.

Олег Анатолійович, є питання ще?

МАКАРОВ О.А. Так, звичайно. Федір Володимирович, тут є ....., ви особливий правовий статус міста Києва закріплюєте, особливий статус Севастополя у нас зникає і зникає можливість встановлювати адміністративно-територіальний устрій, правовий статус адміністративно-територіальних одиниць.

В другому питанні, яке я вам задавав, ви казали, що це родове поняття: правовий статус села, правовий статус міста і таке інше. Але той самий термін "правовий статус" використовується щодо міста Києва. Це значить, що такий правовий статус може використовуватись до міста Севастополя і до будь-якого іншого міста та адміністративно-територіальної одиниці. Тому поєднання двох ваших питань дуже насторожує, якщо це дійсно так, як ви зараз відповіли.

Я перейду до наступного питання. Знову-таки стаття "Територіальний устрій", де вказувались всі області, і логічно разом зі згадкою всіх областей, а також Автономної Республіки Крим, згадка про Київ і Севастополь. І було

написано, що Київ і Севастополь мають спеціальний статус, не особливий, а спеціальний, який визначається законом. Зараз мова йде про правовий статус Києва як столиці України. Визначається окремим законом. Тобто спеціальний і правовий статус – це різні речі. В одному випадку це столиця України, яка має спеціальний статус, і ми маємо Закон "Про столицю України – місто-герой Київ", по-різному можна до нього відноситись. А правовий статус, він зазначатиме лише правові засади, не вказуючи на спеціальний статус столиці, це територія, де проживає територіальна громада міста Києва і на території якої знаходяться урядові установи, органи державної влади, і цим зумовлений спеціальний статус в нинішній Конституції.

Я ще раз прошу протлумачити правовий статус. Це значить спеціальний статус столиці зараз забирається чи якимось чином ви по-іншому будете це регулювати?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Столиця України – місто Київ, місто-герой Київ як мала правовий статус до цього де-факто, так воно і буде мати спеціальний правовий статус в подальшому. Тобто це адміністративно територіальна одиниця, яка виконує специфічні функції саме як столиці.

МАКАРОВ О.А. Ну, відповідь така, як вона є.

140 стаття. У нас нинішня редакція: місцеве самоврядування є правом територіальної громади, жителів села чи добровільного об'єднання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олеже Анатолійовичу, я перепрошую. Я просто хочу для себе з'ясувати. Ми ж всі усвідомлюємо, що зараз в нас питання стоїть включення в порядок денний і відправлення на Конституційний Суд. Ми не розглядаємо законопроект по суті. Ну, колеги, я просто хочу, щоб ми всі усвідомили стадію, на якій ми зараз знаходимося.

МАКАРОВ О.А. В мене ще три питання, по-перше. І я хотів би в залежності від відповіді визначитися, чи я буду голосувати за включення в порядок денний, чи проти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Просто якщо ми перейшли в постатейне обговорення, то це, я думаю, що ми трошки в іншій процедурі.

МАКАРОВ О.А. Добре. Я хотів би коротко сказати щодо місцеве самоврядування є правом та спроможністю громади безпосередньо або через органи місцевого самоврядування, їх посадових осіб вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів. Що значить спроможність, раніше не було, і чому в такому випадку якраз випали села, селища і міста і додалися посадові особи? Тобто це кожне з цих питань, я розумію, можемо довго дискутувати, але якісь основні ідеї.

Стаття 140: місцеве самоврядування є правом та додано спроможністю, які безпосередньо або через органи місцевого самоврядування "та їх посадових осіб" додалося. І випали село, селища і міста. Тобто таке переформулювання, но для мене це суттєво.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Дякую за запитання.

Суттєве переформатування пов'язано з тим, що Україна, як відомо, ратифікувала Європейську хартію місцевого самоврядування, де місцеве самоврядування визначається саме як право і спроможність. Тобто в даному випадку Конституція України повністю повторює ту формулу, яка міститься в Європейській хартії місцевого самоврядування, яка фактично закріплює міжнародні стандарти місцевого самоврядування.

Що стосується сіл і міст, то це впливає з нової системи адміністративно-територіального устрою України, яка передбачає, що це є громадами, про що ми з вами вже говорили.

МАКАРОВ О.А. Зрозуміло. У мене ще два питання, по-перше.

В статті 141, я спеціально одне по статті, одне загальне, а інші я просто залишаю. Написано: "право голосу...". А, вибачте: "до складу сільської селищної ради входять депутати, які обираються жителями села". В проекті, який подавали в 15-у році, "право вибору дається мешканцям. Там "жителі", а тут "мешканці". А у вашому варіанті "право голосу на виборах голови громади депутатів ради, громади, окружної обласної ради мають громадяни України, які постійно проживають на території відповідної громади, досягли на день виборів 18 років..." і так далі.

Ну це в Конституційному Суді, я думаю, що ви будете, Ольга Володимирівна, відповідати на питання суддів Конституційного Суду. Але що значить "постійно проживають"? Скільки вони повинні проживати? Останній день, останній місяць чи там 5 років? І що буде в тому випадку, коли там через 5 років, нарешті, Донбас повернеться, і там буде стояти питання людей, які постійно проживали до 2014 року, але, на жаль, вже не проживають, і вони можливо хотіли б взяти участь у голосуванні, але не можуть довести, що вони останні 5 років, припустимо, там проживали. Для чого це формулювання з'явилося, який глибинний зміст цього формулювання "постійно проживають"?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Дякую за ваше запитання. Насправді, те, що означає термін "постійне проживання" є предметом законодавчого регулювання. На сьогоднішній день ми вже знаємо, що означає постійне проживання, наприклад, в процедурі отримання громадянства України або припинення громадянства України. Тому заводити на конституційний рівень розшифровку терміну, що означає постійне проживання, абсолютної потреби немає.

Що стосується сенсу, то мова йде про те, що місцеве самоврядування відповідно до знову ж таки до європейської хартії це право територіальної

громади. А територіальна громада це є ті, хто постійно проживають в межах певної адміністративно-територіальної одиниці.

МАКАРОВ О.А. У мене останнє питання. Я його задавав на засіданні підкомітету Ользі Володимирівні, і ми дійсно дискутували, бо мене це дуже непокоїть. Можете представити приблизно таку почасову логістику у вашому уявленні. От сьогодні у нас 18 грудня, ми сьогодні на комітеті розглядаємо стосовно включення в порядок денний і направлення до Конституційного Суду. Завтра у нас два дні – 19 і 20. Тобто як ви собі уявляєте, що ми завтра-післязавтра будемо направляти? Якщо так, то тоді коли ви очікуєте на отримання відповіді, висновку, вибачте, Конституційного Суду? Що після цього буде? Буквально по датах розпишіть, будь ласка, які у нас очікування щодо включення до порядку денного і голосування.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. Я, звичайно, дуже вдячний за те, що ви так високо оцінюєте можливості, але спрогнозувати як будуть голосувати народні депутати, в тому числі ми з вами у залі, на сьогоднішній день у мене немає жодної можливості.

Коли ми направимо цей законопроект на розгляд Конституційного Суду, я вам сказати не можу. Коли прийме рішення Верховна Рада разом з нами 226 голосами, тоді і направимо. Коли Конституційний Суд дасть висновок, це ще складніше спрогнозувати. Оскільки Конституційний Суд України не завжди, скажімо так м'яко, вкладається в ті строки, які законом визначені для надання висновку. Тому спрогнозувати почасово, як ви говорите, чи навіть поденно, чи навіть по місяцям, я на даний момент не можу при всьому бажанні.

МАКАРОВ О.А. Я тоді уточню своє питання, я вибачаюсь. У нас згідно Конституції вибори наступні чергові до місцевих рад будуть відбуватися в

останню неділю жовтня. Скільки у нас... п'ятого року повноважень, тобто в наступному році. Там скільки у нас за 90 днів оголошується?

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Тобто коли... 60 днів. Тобто мінус два місяці, це у виходить у вересні вже потрібно оголошувати вибори, у вересні. В серпні, вибачте, в серпні. Хочу нагадати, що у нас наступна сесія буде в перший вівторок вересня. Таким чином, якщо ми припустимо, в цій сесії не проголосуємо 226, то тоді ми зможемо проголосувати на наступній сесії, починаючи з лютого, а 300 у нас буде, починаючи з вересня. І ми якраз можемо проголосувати, коли країна вийде у вибори місцеві. То я і питаю, чи якимось чином рахував очікування щодо прийняття цього закону, вибачте, цих змін до Конституції? І там написано протягом 90 днів з моменту прийняття, тобто, якщо ви плануєте прийняти на наступній сесії, то коли тоді будуть вибори? Влітку чи там у вересні, давайте про це говорити зараз, бо ми не просто спостерігачі, ми – народні депутати, які повинні розуміти, яким чином буде розвиватися політична система нашої країни, і до чого готуватися органам місцевого самоврядування, політичним партіям, депутатам діючим. У вашій редакції, так, як ви...

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Місцеві вибори відбудуться в повній відповідності до конституційних положень.

МАКАРОВ О.А. Так от ви хочете їх змінити, тобто у вашій редакції депутати, які зараз обрані, думали, що на 3 роки обираються, можуть на 6 років зайти.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. В даному передбачення...

МАКАРОВ О.А. Ви про це не думали, правильно розумію?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Є норма Конституції, яку можна прочитати, і зробити відповідні висновки.

МАКАРОВ О.А. А оцю логістику ви продумували, скажіть мені, будь ласка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олеже Анатолійовичу, я думаю, що давайте будемо задавати питання в межах повноважень Представника Президента, а не більше ніж того, ніж він може нам відповісти.

МАКАРОВ О.А. Він же представляє Президента чи кого він представляє?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз він у нас представляє законопроект і представляє Президента.

МАКАРОВ О.А. Президента. Я задаю...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз конкретно законопроект, який іде в порядок денний. По місяцям, я думаю, що ми всі почули, що по місяцям, по дням він вам...

МАКАРОВ О.А. Не думав.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Ми думаємо завжди, але сказати не можемо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Він не те, що не думав, він не може відповідати за рішення Верховної Ради, які будуть відбуватися і за рішення

Конституційного Суду. Тому зараз, звичайно, ми можемо займатися такими науково-софістичними фантазіями, да, але давайте все ж таки перейдемо і будемо далі рухатися по порядку денному.

Якщо питань більше немає, Олег Анатолійович, зараз питання від Олександра Геннадійовича. А я хотіла попросити...

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Ірина Валентинівна, я дам просто коротеньке пояснення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, якщо можна. Зараз перед поясненням. Віталій Володимирович, я знаю, що ви теж хочете довго виступити, якщо можна, пересядьте, у нас там є місце для гостей, коли вони приходять. Якраз поруч з Федором Володимировичем з одного боку, і з іншого боку з Павлом Андрійовичем. Це так збалансує.

_____. Стула немає, треба стул.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А зараз. Ігор Васильович, організуйте, будь ласка.

А Федір Володимирович тоді коротеньке пояснення. І переходимо до запитань Олександра Геннадійовича.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Я хочу сказати, що ваше питання, воно не зовсім на даний момент коректне, оскільки воно залежить від дуже багатьох складових, які ми не можемо спрогнозувати. Яке буде рішення Верховної Ради – направити чи не направити до Конституційного Суду. Яке буде рішення комітету. Яке буде рішення Верховної Ради. Яке буде рішення Конституційного Суду. Чи вистачить 226 для того, щоб попередньо схвалити. Чи вистачить 300 для того, щоб потім... Ну, чи наберуться голоси. Тут дуже багато складових, які як би складно зараз дати відповідь на ваше запитання.

Але, якщо виходити з вашого запитання, то ми в іншому випадку, якщо будемо планувати під конкретні дати, не зможемо ніколи прийняти нормальний закон.

МАКАРОВ О.А. Федір Володимирович, не треба лукавити, я вас прошу. Законопроект поданий в п'ятницю 13-го, п'ять днів назад. П'ять днів назад.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чорна кішка перебігала, коли приходили подавати?

МАКАРОВ О.А. П'ять днів назад. Це дуже серйозний проект. І ми його терміново розглядаємо сьогодні. Не через тиждень, коли всі вивчили, коли можуть бути присутні представники територіальних громад, мери міст, науковці, експертне середовище. Ми його бігом розглядаємо. Чому? Ви ж завтра його хочете поставити в порядок денний? Ви ж щось маєте на увазі, мабуть? От і розкажіть, що ви маєте на увазі, щоб всі чули, я хочу знати.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Я маю на увазі, що є обов'язкова законодавча процедура: проходження комітету, потім внесення до порядку денного Верховної Ради, якщо за це буде проголосовано. Тому ми йдемо по тій процедурі, яка передбачена Законом "Про Регламент Верховної Ради України". Ніяких інших таємних чи потаємних задумів у нас немає.

МАКАРОВ О.А. Ні, ви поспішаєте. Поясніть, чому.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф. В. При всій повазі, не я – Голова Верховної Ради, не я давав доручення вашому комітету терміново розглянути. У мене зараз ще два комітети, на які я маю бігти, тому я точно в такій самій ситуації, як і ви. .... несподівано.

МАКАРОВ О.А. Тобто ми підлаштовувались під ваш графік...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федір Володимирович, ви так швидко від нас не підете. На жодний інший комітет, я думаю, що ви сьогодні не встигнете.

Олександр Геннадійович, будь ласка, від вас питання.

ПУЗАНОВ О.Г. Дякую.

Певні питання вже були задані. Олег Анатолійович задав питання, на які я хотів отримати відповідь. Я дуже коротке запитання хочу задати. От законопроект, який розглядається, він називається: "Про внесення змін до Конституції щодо децентралізації влади". Тобто я роблю висновок, що метою, легітимною метою цих змін до Конституції, які пропонуються, є передача певних повноважень, які зараз знаходяться у органів центральної влади на місцевий рівень місцевим органам влади. От будь ласка, скажіть мені, якщо можна перерахуйте або дуже чітко відповісти на питання, які саме повноваження передаються з рівня органів центральної влади на місцевий рівень так, щоб це відповідало назві законопроекту, тобто його легітимній меті.

Дякую.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую за ваше запитання.

Але я не зовсім погоджуюся, що саме така інтерпретація, яку ви зараз застосували, вони стосується децентралізації, тому що державна виконавча влада має два рівні: це центральні органи виконавчої влади, ну вищий орган виконавчої влади - Кабінет Міністрів, далі центральні органи виконавчої влади і державна виконавча влада на місцях здійснюється місцевими державними адміністраціями. Цей законопроект спрямований на ліквідацію інституту місцевих державних адміністрацій обласних і районних і передачу тих повноважень, які на сьогоднішній день за Законом України "Про місцеві державні адміністрації" наділені саме місцеві державні

адміністрації про передачу цих повноважень виконавчим комітетам обласних і окружних рад. Тобто в цьому і полягає децентралізація. Децентралізація – в тому, що є державна влада, яка по своїй природі має бути централізована і є місцеве самоврядування, яке по своїй природі має бути протиставлене державі, тобто бути децентралізованим. З підсилення повноважень органів місцевого самоврядування є головною метою цього закону. По передачі цих повноважень, які....

ПУЗАНОВ О.Г. Які саме повноваження передаються?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Я зараз вам не можу перерахувати всі повноваження, які закріплені в законі України ..... місцеві державні адміністрації.

ПУЗАНОВ О.Г. Назвіть п'ять повноважень, які передаються.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Саме головне... *(Шум в залі)*

На сьогоднішній день місцеві державні адміністрації мають, наприклад, право розпорядження землями, які ми від них позбавляємо, да, певними. На сьогоднішній день обласні, районні державні адміністрації фактично є розпорядниками фінансових ресурсів держави, які потім... Чому органи місцевого самоврядування, якщо ви хочете вже дискусію з точки зору того, чому існуюча модель місцевого самоврядування є недосконалою, я вам можу пояснити вже як викладач колишній кафедри конституційного права, який читав лекції студентам.

Органи місцевого... Я дуже коротко, Руслан. Я дуже коротко і не лекцію. Органи місцевого самоврядування мають широкий перелік повноважень, закріплений Законом України про місцеве самоврядування, але не мають фінансових ресурсів на їх виконання, тому що фінансові ресурси на виконання тих повноважень, якими наділені обласні, районні ради, в

розпорядженні обласних, районних державних адміністрацій. І є таке право обласних районних рад делегувати частину своїх повноважень органам виконавчої влади. І це вже перетворюється не в право, а в обов'язок. Тому що вони мають повноваження, а робити з ними не мають що, тому що немає грошей. І вони їх змушені делегувати районним, обласним державним адміністраціям. Для того, щоб цього не було, всі повноваження, ті, які вони змушені делегувати, вони в змозі реалізовувати, тому що у них буде фінансова спроможність, тобто реальна можливість і здатність реалізовувати ті повноваження, про які запитував шановний колега.

ПУЗАНОВ О.Г. Тобто йдеться не про децентралізацію, а просто про зміну системи управління адміністративними одиницями України, так? Я правильно розумію? Бо ніяких повноважень саме цим документом не передається. Більше того, той перелік повноважень органів місцевого самоврядування, який тут міститься, він вужчий ніж той, який зараз існує. Обсяг повноважень, я маю на увазі.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. В чинній моделі Конституції, яку ми зараз з вами маємо, закріплено, що статус місцевих державних адміністративних адміністрацій визначається законом. Ми не можемо зараз з вами говорити, що ті повноваження, які були в місцевих державних адміністраціях закріплені на законодавчому рівні, треба закріпити на конституційному рівні для того, щоб всі зрозуміли, що вони, дійсно, отримали повноваження. Це є предметом законодавчого, а не конституційного регулювання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Василь Іванович, а потім Олександр Олександрович.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би почати з того, що все-таки регламентному комітету треба розглянути питання щодо конфлікту інтересів. Народний

депутат, якому забезпечує Конституція свободне волевиявлення, представляє інтереси Президента, суб'єкта законодавчої ініціативи. Яка у вас воля може бути після того, що ви тут нам розказали лекцію і донесли інформацію стосовно закону? Це однозначно, тут я бачу правовий, політичний конфлікт інтересів для народного депутата, хоч якась доля, яка впливає на його внутрішнє волевиявлення. Так каже Конституція і свобода. Тому тут є питання.

А тепер стосовно другого. Я хотів би, коли ви відповідали на запитання колеги, ну, ви сказали там 80 відсотків. То я хочу сказати, що цей законопроект він дублює законопроект господина Порошенко. И я вам скажу, что та команда, про которую вы там называли, она его не писала, а писали те, кто писали 2217. Вы меня проверьте, вы там не назвали всех. Тем более, Копыленко Александр, да, Копыленко Александр, якщо шла речь здесь, в разработке этого законопроекта, посмотрите, он не участвовал в той разработке законопроекта, Конституции. Это первое.

Второе. Я хотел бы, когда мы ставим на кон Конституцию, исходить из рекомендаций Конституционного Суда и кстати международных норм касательно изменения в Конституцию, о которых вы знаете и о которых вы здесь уже называли по поводу Международной комиссии по самоуправлению. Так я хотел бы отнести к статье 7 Конституции. Вы ничего не говорите и Конституция не говорит, где указано: гарантируется, гарантируется право на самоопределение. То какая гарантия... Самоуправление. Да, прошу прощения. Самоуправление гарантируется. Где эта гарантия, предоставление права префекту увольнять всех. Приостанавливать деятельность коллективного органа власти. И решать вопрос... А вы ответите потом мне в комплексе, да, хорошо. И решать вопрос о судьбе представительского органа самоуправления.

Вы посмотрите, к чему вы пришли. Вы переписали с того законопроекта. Я вам говорю как член конституционной комиссии, которая готовила. Мы были против, а то, что в конце, дорабатывали. Вы чтобы знали

историю появления этого законопроекта Конституции. И тут появился префект. Вы выключили подушные... Учет населения подушно. Там были и такие предложения. Так как вы пишете в поселении. Но другое интересует. На каком основании, какой нормой международного права вы предлагаете в Конституции предоставить право, я повторяю, цитирую, административного надзора. Посмотрите пункт 1 статьи – надзор за органами местного самоуправления. Это что? Это мы, какое государство мы говорим? Да, есть в теории права административный надзор. Не контроль, как вы выразились, а здесь идет речь о надзоре за коллективной деятельностью, за природным правом людей реализовывать свои полномочия. Это первое, я хотел, чтоб вы услышали, чтобы я услышал ответ.

И последующее. Если мы говорим о том, что идет речь о территориях, определите, пожалуйста, что такое территория? Как вы считаете, правильно ли вы ссылаетесь на то, что территорию Украины определяют территориальные громады. Так говорит норма этого законопроекта. Повторяю, громады определяют территорию. И вы исключили деление. Как Конституция сегодняшняя говорит: "до складу України входять області". До складу, до состава государства входят области. То, что было. Вы его исключили. Что за этим стоит? Нам необходимо услышать. Ведь по сути мы ведем речь о суверенитете.

А теперь о суверенитете. Обратите внимание, что вы предлагаете претворить не орган правосудия, которым является Конституционный Суд. На сегодня он уже не есть органом правосудия, изменилась норма Конституции, вы это знаете. Но вы предлагаете решать вопрос о том, что в действиях органа самоуправления или должностного лица, – я имею в виду председателя, которого, вы хотите его уволить, приостановить его полномочия и уволить, также весь состав органа местного самоуправления, можете себе представить! – исходя из того, что они действуют, у них в действиях есть нарушения. Решение влечет за собой нарушение суверенитета

или ущерб суверенитету, как говорит Криминальный кодекс, – ущерб суверенитету.

Так скажите: может ли Конституционный Суд своим решением, который проверяет на предмет верховенства Конституции и не более ни менее, решать вопрос о том, что в действиях Петрова, председателя окружкома, да, или в действиях рады такой-то имеются действия, нарушающие ущерб... приносящие ущерб суверенитету? Во-первых, это квалифицирующие признаки статьи 111 Уголовного кодекса Украины – это измена Родине. Я цитирую вам конкретно, прочитайте. И как может Конституционный Суд принимать решение потом: есть умысел, тем более прямой умысел, или нет умысла? И что это в действиях, какой ущерб суверенитету? Как можно людей за это судить, как можно их по сути привлекать к коллективной ответственности и инкриминировать им действия уголовно наказуемые как тяжкие преступления?

А это вы пишете и хотите прописать в Конституцию. И вы говорите, что это является децентрализацией, расширение полномочий, которые держаться на децентрализации: на автономии кадровой, на автономии земельной и последнее – на автономии финансовой.

И последнее, что хочу вам сказать. Как раз автономии... посмотрит, это ж не просто зря, посмотрите редакцию 142-й, что за этим стоит, я хотел бы услышать. Если мы имеем действующую Конституцию, исходя из статьи 113, 114, что собственником земли является Украинский народ (с большой буквы написано). И 142-я пишет, что материальной основой является земля, недра, что пребывает в собственности территориальных громад. Прямо в Конституции указали. А вы сейчас написали... Вы про собственность не пишете людей, вы написали, перечислили, причем разорвали: земля, потом рухоме й нерухове майно (плуги и трактора, и прочее), и дальше пишете вы "і природні ресурси" на четвертом месте. Это не зря заложено здесь. Вы по сути... Конституції перетворюєте землю в товар. Это преступление. На сегодняшний день, чтобы вы понимали это, что вы перетворили землю в

товар вот таким своим предложением. Земля – это источник, единственный источник природный существования. Это не на телекамеры.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, українською це буде звучати краще.

НІМЧЕНКО В.І. Может быть і краще. Ну, я имею право на русском языке сказать, мы говорим о Конституции.

_____. ...я буду виступати французькою, англійською мовами.

НІМЧЕНКО В.І. Хорошо, спасибо. Спасибо. *(Шум у залі)* У нас уже был один перекладач.

_____. *(Не чути)*

НІМЧЕНКО В.І. Ну, хорошо. Добре тоді, я закінчую державною мовою. Я думаю, що вкладаюся в хвилини, які мені були відведені.

І тому я хотів би почути від вас відповідь, шановний Представник Президента, представник автора змін до Конституції, все-таки надати відповідь. На якій підставі? Що за цим стоїть? І на чому це зиждеться, що ви викинули з діючої Конституції громади як власники землі і природних ресурсів? Прямо вказано в Конституції, виходячи з 113-ї. Якщо за цим стоїть, що ви не могли зачепити 113-у, тому що для неї треба проводити референдум. І все. Тому так і скажіть. Але йти всупереч Конституції і йти всупереч того, що перетворювати жандармську систему управління в державі, я думаю, воно не видерже ніякого конституційного суду.

Спасибі. Я хотів би почути все-таки, давайте з землі, з 142-ь.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Дякую, Василь Іванович, за ваше запитання.

Насправді, у вашому запитанні міститься і відповідь на те запитання, яке ви задаєте. Тому що дійсно є стаття 13 Конституції України, яка належить до засад конституційного ладу за правовою позицією Конституційного Суду. І тому говорити про те, що якась інша норма Конституції позбавляє територіальну громаду, тим більше народ України, права власності на землю це абсолютно некоректно. Але в тій же статті 13, яка ще буде предметом численних дискусій найближчим часом, я думаю, в цьому чи наступному році, швидше за все в наступному, мова іде про те, що право власності на землю набувається відповідно до закону, і право власності на землю можуть мати не лише народ в цілому, але і громадяни в тому числі. І на сьогоднішній день громадяни і так мають право на землю. Просто це право Верховна Рада України попередніх скликань у них фактично обмежила веденням різних мораторій, що вони не можуть розпорядитися своїм правом. Ми зараз не будемо дискутувати про те, чи зло, чи благо – вільний обіг земель, тому що це не є предметом наших дискусій, але з того законопроекту, про який ви зараз говорите, жодним чином право громади як власника землі не виключено. Воно залишається у громади. Це перше.

Друге. Що стосується вашого зауваження про те, що префект має право подавати Президенту пропозиції про зупинення дії, рішень, актів чи повноважень органів. Мова іде знову ж таки про те, про що я говорив на початку свого виступу. Про певні екстраординарні обставини, коли іншим чином забезпечити державний суверенітет і територіальну цілісність України неможливо. Коли органи місцевого самоврядування ухвалюють рішення, які суперечать конституційним цінностям. А цінність єдності, цілісності території України належить до знову ж таки до засад конституційного ладу України, закріпленого в розділі I Конституції України. І якщо дія якогось органу місцевого самоврядування чи посадової особи місцевого самоврядування спрямована на порушення територіальної цілісності чи державного суверенітету, чи національної безпеки України, то, звичайно, має

існувати механізм, який адекватно відреагує на ці загрози. Тут мова лише іде про співвідношення цінностей. Чи є цінність місцевого самоврядування більш вагомою ніж цінність єдності держави і територіального суверенітету і ..... держави.

Тому тут я би не говорив, що це якимось чином порушує права місцевого самоврядування. Якщо органи місцевого самоврядування будуть діяти, як їм велить частина друга статті 19 Конституції України на підставі і в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією і законом України, їм боятися немає чого. А на сьогоднішній день, шановний Василь Іванович, якщо ви слідкуєте за практикою, у нас після того, як ліквідований інститут загального нагляду прокуратури, скасувати незаконні рішення, очевидно незаконні рішення, органу місцевого самоврядування практично неможливо. Тому що суди говорять, доведіть, що, наприклад, якась міська рада, ухваливши рішення, я вам конкретний приклад, про утворення муніципальної поліції, вона порушує конкретно ваші права. Такого складно навести і відмовляють. Хоча орган місцевого самоврядування не може утворювати ті органи, які не передбачені законом. Тому в даному випадку той механізм, який передбачений в цьому проекті, він якраз має на меті унеможливити ті негативні наслідки, які мали місце в 2014 році насамперед. А Конституційний Суд як орган, який має право оцінювати на предмет відповідності Конституції, буде дивитися, чи рішення порушує територіальну цілісність, чи ні, чи проголосила, наприклад, якась... яка-небудь районна рада чи міська рада...

НІМЧЕНКО В.І. Про що ви ведете мову?

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Я веду мову про те, що мало місце в 2014 році.

НІМЧЕНКО В.І. ...Ви ж це знаєте. Це не суд факту, це суд права, верховенства права Конституції і все. А те, що ви тут зводите до доцільності, то я хотів би вам сказати, те, що ви сказали, що заборонено законом, не можна створювати. Так от, дійсно, не можна створювати, які дозволено, такого нема. Є що заборонено.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Я про це і сказав. Їм не дозволено, а вони створюють.

НІМЧЕНКО В.І. Що дозволено. Це перше.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Ні-ні, Василь Іванович, тут я з вами...

НІМЧЕНКО В.І. ...організація самооборони по Україні на сьогоднішній день.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. *(Не чути)*

НІМЧЕНКО В.І. Її ввели в дію, коли вводили особливий стан військовий на три місяці, чи на скільки там Петро Олексійович вводив. І ви знаєте, що ці ..... в кожній області. І якраз в тих областях, які представляли інтерес для Петра Олексійовича. А ви тут нам розказуєте.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, ну при всій повазі Федір Володимирович про Петра Олексійовича він за нього не може відповідати.

Давайте, може, Олександр Олександрович запитання, потім Микола Олексійович.

МЕРЕЖКО О.О. Дякую.

Шановні колеги, декілька слів. Дуже цікава дискусія. Ну, по-перше, однією метою, головною, може однією з головних цілей цього законопроекту, з мого погляду, з моєї точки зору, є те, щоб збалансувати або гармонізувати децентралізацію та інтереси держави у самозбереженні. Я вважаю, що за допомогою цього законопроекту вдасться в такий адекватний спосіб гармонізувати інтереси та права органів місцевого самоврядування, з одного боку, та інтереси держави у захисті територіальної цілісності, національної безпеки та державного суверенітету, з другого боку, з іншого боку.

По-друге, мені подобається інститут префектів. Я розумію, такі порівняльно-правові, можливо, асоціації, або цей інститут відомий з практики Франції. І я вважаю, що якби цей інститут префектів існував в 2014 році, то тоді, можливо, вдалось би зберегти повністю і захистити нашу територіальну цілісність. Тобто це дуже корисний інструмент протидії сепаратизму і вважаю його дуже доцільним, особливо в наш час. Не будемо забувати, що ми знаходимось юридично, з точки зору міжнародного права, у стані війни.

І декілька питань, яких торкнувся...

НІМЧЕНКО В.І. *(Не чути)*

МЕРЕЖКО О.О. Я відповідаю за свої слова, можу довести. Я – юрист-міжнародник.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні-ні, чекайте, чекайте. Василь Іванович, якщо б тут був пан Власенко, він би нам відразу ж застерезив, що не можна коментувати висловлювання одним депутатом другого депутата. Тому давайте стояти на цій позиції і продовжуємо дослухувати все ж таки Олександра Олександровича.

МЕРЕЖКО О.О. Я написав багато, декілька книжок навіть, на цю тему. Декілька дуже цікавих питань теоретичних і наукових підняв Олег Анатолійович.

По-перше, стосовно терміну "статус". Ну раніше було "статус", а зараз я вважаю більш доцільним використовувати термін "правовий статус". Тому що статус може бути економічний, культурний, а це уточнення є доцільним.

По-друге, питання зі сфери міжнародного приватного права стосовно постійного проживання. Закон "Про міжнародне приватне право", там фігурує поняття "місце проживання", тобто доміцилій, і там немає визначення, в яких межах. Тобто я вважаю, що це доцільно і це можливо залишити, не треба врегульовувати це питання на законодавчому рівні, а треба залишити практиці.

Стосовно питання "постійне проживання"? Ну, я вважаю, що принаймні на рівні Конституції не треба це робити, можливо, це зробити на рівні законодавства. Я є прихильником терміну "доміцилій", тобто місце проживання і воно є таким, можна сказати... Так, постійне, там постійне. А місце проживання...

І щодо Севастополя. Я розумію, що зараз почалось дуже багато спекуляцій, але я вважаю, що було доцільно усунути відповідний параграф стосовно Севастополя. Я хочу просто нагадати, колеги, можливо, пам'ятають, 93-й рік, як Росія скористалася особливим статусом Севастополя. Тоді Верховна Рада Росії приймає ухвалу, приймає постанову про те, що Севастополь, оскільки він мав особливий статус союзного підпорядкування, що нібито Росія погодилася на передачу Криму, але не погодилася на передачу Севастополя. Тобто цим статусом особливим скористалися тоді і це викликало, на щастя, тоді Президентом Росії був Єльцин і тоді це питання розглядалося в Раді безпеки ООН, і тоді Рада безпеки ООН була на нашому боці. Тобто я вважаю доцільним усунення, особливо статусу Севастополя, для того, щоб вибити ґрунт і підстави для можливих спекуляцій, маніпуляцій. І, окрім того, я вважаю, що це доцільно з

точки зору загальної засади рівності, це теж є важливим. І взагалі я вважаю цей законопроект конституційним, і буду підтримувати його конституційність. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Олександрович.

Будь ласка, Микола Олексійович.

СТЕФАНЧУК М.О. Ви знаєте, я десь певно упустив той момент, коли на наш комітет було передано повноваження Конституційного Суду і коли ми почали розглядати законопроект у підготовці до другого читання з правками. Тому що те, що я сьогодні чую в цій дискусії, мені здається, воно виходить за межі тієї мети, яка поставлена по результату розгляду нашого питання. Результатом розгляду нашого питання має стати дві основні ключові позиції, рекомендувати чи не рекомендувати включати в порядок денний і далі запропонувати передати до Конституційного Суду, а всі інші питання, в який день це буде зроблено, хто буде входити до комісії, якого кольору ручкою буде підписаний цей законопроект, мені здається, що це вже виходить за межі нормального обговорення. Я абсолютно розумію, що окремим членам потрібно на камеру зафіксувати ключові позиції своєї партії для того, щоб продемонструвати знову і знову одні і ті ж самі позиції, які ми чуємо, що не стосується справи.

Я закликаю всіх членів комітету, будь ласка, давайте будемо розглядати конкретне питання по суті. У нас є представник Президента, у нас є, перепрошую, представник в Конституційному Суді і ми повинні вирішити це питання конкретно. Тому прошу поставити на голосування пропозицію включити в порядок денний зазначений законопроект та передати його на розгляд до Конституційного Суду з мотивів відповідності чинному законодавству.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Микола Олексійович. Обов'язково поставимо. Але все ж таки ми маємо вислухати всіх членів комітету і ...

СТЕФАНЧУК М.О. Але було б дуже добре, якби говорити в межах предмету обговорення, а не виходити на рівні, коли я був третім заступником четвертого члена обкому партії.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, ви знаєте, це постійне питання в нашому комітеті. У нас нема... У нас в традиціях, що ми не регламентуємо народних депутатів часовими межами, надаємо можливість всім висловитись.

Тому, колеги, питання ще є? Питання. Якщо нема питань, я бачу, що Віталій Володимирович хоче виступити. Я перепрошую, Віталій Володимирович, я Василя Івановича не побачила. Василь Іванович, будь ласка, питання.

НІМЧЕНКО В.І. Я хотів би акцентувати увагу, що таке предметом є розгляду. Якраз предметом розгляду і у нас на сьогоднішній день і повинно бути питання, як співвідноситься Конституція із суспільними потребами. Тому що Конституція це не договір Президента з суспільством, це суспільний договір. Не про обком треба думати, а треба думати про те, отак точно тут же звучало, коли вирішували по ДБР. Пам'ятаєте? Розширити повноваження Президента. Що сказав Конституційний Суд? Ви що там, не розумієте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. А це наше наступне питання, Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І. Я знаю. Так я хочу сказати стосовно того, тут ось представник є. Часто тут звучало предмет, так же ми сиділи, півдня потратили, ми стояли на тій точці зору, що, шановні колеги, воно не

вписується, та не може бути при парламентсько-президентській... І Конституційний Суд сказав, що це є, не відповідає Конституції. Дальше. Тут же отак кричалки були. Це я стосовно того, що таке предмет тут повинен бути. Це ви хочете винести завтра уже. Почитайте, скільки пишуть. І чому на одній сесії не можна приймати Конституцію, зміни до Конституції, тому що важливо треба віднестися до неї, почитайте, що пише Венеціанська комісія, а тоді ви будете вести мову про те, що є предметом. Предметом є це правова база існування суспільства, оце є предмет, а ви тут кажете віддавайте те, що є команда. Яка команда, кому команда? Ми – Комітет правової політики.

І я хотів би, шановні колеги, давайте все-таки, ми повинні дати оцінку. Ми що тоді не бачили, що воно не входить в рамки Конституції? Всі ж бачили, а проголосували з якої підстави? Друге рішення. Знову Конституційний Суд сказав, що ми з вами не праві. Є питання чи нема? То чому ми не дивимося на цю платформу, а казати про те, що підтримую чи не підтримую це право кожного. Але ми повинні виходити з фарватера правової політики, як воно вкладається, що тут незрозуміло, що Президент повинен дати оцінку, що префект він і підконтрольний, і підзвітний Президенту України, та скажіть, що це таке, от і все. І повинні ми про це сказати, хоча б протоколі воно було, щоб ми не виглядали тими, що ми зовсім не розуміємо предмет, якщо ви хочете знати, не про обком треба думати на Банковій, а думати про те, що відповідає інтересам народу.

Спасибі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Василь Іванович.

Будь ласка, Віталій Володимирович.

КЛИЧКО В.В. Шановний головуючий, шановні депутати, дякую за можливість виступити на комітеті. Після внесення Закону 2598 Київський міський голова, голова Асоціації міст України після внесення законопроекту 2598 така бурхлива дискусія серед міських голів. Я хочу також нагадати, що

Асоціація міст України включає в себе 833 громади і більше 80 відсотків населення України. В цьому напрямку велика така дискусія, я хотів би озвучити ключову, знаєте, таку суху вижимку цієї дискусії, це важливо, переконаний в тому, що чути тут для кожного. Цей законопроект, він така не сама, м'яко кажучи, не сама краща версія законопроекту, який був внесений в 15-му році.

Перше. Замість децентралізації ми маємо посилення адміністративного нагляду. Тому говорити про префектів, які виконують функцію прокуратури із загальним надглядом та розширенням прав регіонів одночасно неможливо. Система префектур з функціями скасувати та зупиняти рішення органів місцевого самоврядування – це, безумовно, посилення вертикалі виконавчої влади на місцях, і розцінювати можна як прямий наступ на місцеве самоврядування.

Друге. Прибрати з Конституції порядок регіонів та міст республіканського значення, ми зараз... я почув, дискусія була, і також хотів би озвучити думку мерів міст, – це означає відмовитись від конституційно закріпленого територіального поділу України, що неправильно як з точки зору державницької, так і з точки зору поведінки воюючої країни. Не будемо забувати, що зараз Російська Федерація хоче включити в Конституцію Крим та Севастополь, але в Конституції України Криму та Севастополя не буде.

І третє. Не відповідає правилам децентралізації можливість Президента припиняти повноваження обраних осіб місцевого самоврядування та призначати тимчасово уповноважених. Це пряма загроза самоврядуванню. Я хотів би нагадати, що у нас парламентсько-президентська республіка, де самоврядування не належить до жодної із гілок влади. І втручання виконавчої влади в самоврядування є неконституційним та обмежує право громадян на участь у керуванні державними справами.

Упевнений, що законопроект не пройде Конституційний Суд. Законопроект краще не включати в порядок денний, в іншому напрямку відправити на доопрацювання. І ще одна ключова складова, що ми всі

декларуємо, що ми хочемо жити по європейським стандартам, ми хочемо бути і користуватись тими ж самими правилами і законами, які є в Європі. Я переконаний в тому, що нам потрібно отримати не тільки експертні висновки українських експертів, також отримати відповідь і оцінку Ради Європи на відповідність Хартії місцевого самоврядування і Хартії місцевих рад. Однозначно, це вкрай важливо чути. І після цього, після того всю інформацію, яку ми отримаємо, вже далі робити наступні кроки, тому що кожна помилка буде забагато коштувати для нашої країни.

Якщо є також можливість, я просив би таку маленьку репліку надати Олександрю Слобожану, виконавчому директору Асоціації міст України.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, пан Олександр.

СЛОБОЖАН О.В. Доброго дня, шановна Ірина Валентинівна, шановні члени комітету! Дякую за можливість виступити.

Насправді ці три останні дні у місцевому самоврядуванні відбувається катастрофа. Тобто люди дзвонять, пишуть. І я хотів би попросити, ми розуміємо порядок, регламент, ми підготували інфографіку і хотіли би, щоб члени комітету все-таки ознайомилися перед визначенням на питання включати чи не включати в порядок денний.

Ми насправді просимо не включати в порядок денний. Чому? Тому що, по-перше, процес був закритий, я б сказав навіть більше – таємний. Я думаю, що наші європейські колеги теж про це скажуть, вони зверталися з цим.

Другий момент. Ми знаємо окремі сигнали, що те, що науковці пропонували, воно не було враховано. Ми конкретно зверталися до включення представників місцевого самоврядування з доопрацювання. Бачили лише декілька місяців тому назад слайди всього-на-всього, які дуже

сильно відрізняються від розданого вам тексту. І конкретно зупинитися, чому не можна його зараз включати в порядок денний.

Перший момент. Насправді ця назва законопроекту не відповідає його суті, там не передбачено жодної децентралізації повноважень та ресурсів, все залишається на тому рівні. А що стосується фінансових гарантій, місцевому самоврядуванню – ще раз погіршується.

Другий момент. Голови громад позбавляються своїх повноважень. В них, якщо зараз визначені конкретно повноваження і про виконавчий комітет, і про інші речі, то це убирається і дається на відпуск закону.

Третій момент. Загроза необґрунтованого перегляду складу громади, округу і області. Аналогічно це виключається з Конституції, і звужується наша гарантія як місцевого самоврядування. Для чого я це називаю. Це суперечить прямо Європейській хартії місцевого самоврядування.

Наступний момент. Плутанина з терміном "громада" призведе до такої юридичної невизначеності на місцях, що у нас декілька людей будуть реєструвати окремі органи місцевого самоврядування, і у нас буде декілька муніципалітетів. Що прямо вплине, і чому ми просимо не включати в порядок денний, на якість життя наших громадян, на якість надання послуг, які надаються населенню.

Наступний момент. Тут говорили багато про статус Києва і Севастополя. Я на цьому не буду зупинятися. Я хочу сказати, що суттєво знижено статус міст обласного значення. І хотів би, шановний пан представник пішов, не існує у нас в законодавстві поняття підпорядкування. Якраз таки в цій Конституції вводиться підпорядкування, що міста будуть всередині. Спочатку регіональна рада, потім окружна, а потім будуть міста. У нас існує поняття значення. Нівелюється взагалі сутність місцевого самоврядування на рівні міст обласного значення. Вони включаються у вертикаль і в піраміду. І тут ніхто не говорив про те, що на якій підставі звужується каденція органів місцевого самоврядування. В чинній

Конституції це 5 років. В проекті пропонується 4 роки. Жодного обґрунтування цього не міститься.

І що стосується префектів. На цьому я хотів би завершити. Пряме порушення статті 8 Європейської хартії місцевого самоврядування. Префект наділяється надсуперовими повноваженнями. Це неможливо. Він може втручатися не тільки в питання делегованих повноважень місцевого самоврядування, а ще в питання власні. І фактично буде зупиняти роботу органів місцевого самоврядування. Контроль на сьогоднішній день наявний. Ми піднімали питання з нашими європейськими партнерами декілька років підряд про упорядкування цього контролю. Обласні державні адміністрації мають функції по делегованим повноваженням. І величезна кількість різноманітних суб'єктів владних повноважень контролюють в різних сферах органів місцевого самоврядування. На даний момент префекти – це загроза для місцевої демократії. Дуже дякую вам за увагу. Дякую за можливість вам висловити позицію органів місцевого самоврядування. І хочу сказати, що це в перший раз було, коли насправді ті зміни, які пишуться для місцевого самоврядування, принаймні дали хоч висказатися місцевому самоврядуванню. Тому що нам на презентаціях обіцяли: текст ні в якому плані не буде написаний без вас, ми всіх долучимо, ми покажемо, ми обговоримо ці речі. І таємно він з'являється. І Представник Президента говорив про можливість подання альтернативного. Так тому якраз таки ви сьогодні дуже швидко і розглядаєте, що ми не можемо навіть скористатися цим конституційним правом. Тому ми дуже просимо вас не включати цей законопроект в порядок денний.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олександр Володимирович.

Просто хочу трошки пояснити. Зараз якщо ви побачите процес голосування, як це відбувається. Порядок включення чи не включення – є формальні підстави для цього. От, наприклад, в нас сьогодні ще стоїть два законопроекти, які ми будемо розглядати пізніше: це внесення змін до Закону

"Про судоустрій і статус суддів" 2597 і про внесення змін до Закону "Про Вищу раду правосуддя" (щодо визначення порядку обрання на посади членів Вищої ради правосуддя). Це такі ж законопроекти про включення в порядок денний, тому члени комітету обмежені певними формальними підставами включати чи не включати.

Тому ми дуже вдячні вам за висловлену позицію. І ви зазначили, що ви підготували інфографіку. Оскільки питання, в будь-якому разі, буде ще, я так розумію, в комітеті продовжуватися розглядатися в тій чи іншій стадії процедури, ми будемо вам дуже вдячні, якщо ви нам ці матеріали направите. В нас можна направити на секретаріат і секретаріат всі матеріали розмножить всім членам комітету. Я думаю, що це буде дійсно правильно і доцільно, і ми маємо знати позицію органів місцевого самоврядування саме в тому обсязі, в якому ви можете її надати. Ми вам дійсно будемо дуже вдячні.

Василь Іванович, будь ласка. А потім – Сергій Владиславович, да?

СЛОБОЖАН О.В. Дякую.

Ми офіційно лист вам надіслали, він є. І роздрукували для кожного члена гарну інфографіку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо можна, дайте працівниками секретаріату, зараз відразу ж роздадуть. А лист, я думаю, він до нас дійде, да? Ще мабуть не зареєстрований і ще не дійшов, він прийде.

Будь ласка, Василь Іванович. А потім – Сергій Владиславович. Я правильно побачила, Сергій Владиславович?

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, я в ніякому разі не хотів сприймати так, що було сказано, я так розумію, що це щось помилково було сказано про те, що у нас є аналогічні закони, які ми отак розглядаємо і вирішуємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Процедура, процедура. Стаття 30 Регламенту...

НІМЧЕНКО В.І. Я вибачаюсь, ви не сказали, процедура. Я о другом. Ми розглядаємо питання Конституції, основоположні принципи, які закладаються. І вони негативні, на мою точку суб'єкту зору, але вони стосуються основоположної діяльності органів самоуправління, громадян безпосередньо прийняття участі в управлінні державними справами. І ми про це, і вести мову про те, що це ми так – раз, зробили, кинули і нехай йде в Конституційний Суд.

Ми повинні сформулювати тут: правова політика, яка тут є, на що вона направлена. І тому порівняно з тими законами, які є, законопроектами, я думаю, що ми це... надо коректно. Конституцію треба поважати, вона, як живий організм, існує, до речі, кожен її норму. Отоді воно буде все вірно.

Спасибі, я ..... в науці, а те, що ми помилились...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, дякую дуже... Ні, ви знаєте, я дію чітко в межах Регламенту. Якщо ви відкриєте Регламент, він чітко нас... у тому розділі, де йдеться про зміни до Конституції, відправляє на даному етапі до статті 30 Регламенту.

Тому я в даному випадку не помилилася, просто привела приклад колеги, інших законопроектів, які так само будуть розглядатися в порядку включення до порядку денного. Тобто є Закон України про Регламент Верховної Ради.

Будь ласка, Сергій Владиславович.

СОБОЛЄВ С.В. Я не мав ніяких питань, мені достатньо все зрозуміло по цьому законопроекту. Хотів би висловити свою позицію стосовно цього законопроекту щодо деяких ключових його положень.

На мій погляд, у нас з'являється орган префекта, який наділяється повноваженнями, оскарження яких неможливе громадянами України. Більше того, це стосується не лише громадян України, а це і стосується тих

громадян, які є членами громад або відповідних обласних рад, яким надані ці повноваження громадянами України. Якщо на сьогоднішній день хоч в якийсь спосіб можна висловити недовіря главам адміністрацій, а при висловленні двома третинами це стає обов'язковим, то в даному законопроекті ці особи і ця державна інституція стають поза законом.

Зверніть увагу, цей законопроект передбачає виключно тільки повноваження Президента в окремих пунктах, в одному пункті. І повноваження Кабінету Міністрів щодо скасування актів префектів. Ніхто більше не має права їх оскаржити ні в який спосіб.

Друга частина. Тут декілька разів лунала точка зору, що якби така норма Конституції діяла б, то в умовах 14-го року ми б дуже швидко вирішили наше питання. Я вважаю, що така постановка питання є абсолютно невідповідною. Тому, що буде відбуватися, якщо спрогнозувати конкретну ситуацію, коли 30 громад починають ухвалювати рішення, які протирічать Конституції, які порушують територіальну цілісність. Я уявляю таку процедуру розгляду в Конституційному Суді у якого є обмеження лише в 7 днів. А подивіться процедуру розгляду в Конституційному Суді, ви ж не змінюєте Закон про Конституційний Суд. Я думаю, що у нас би до цього часу ця ракова пухлина продовжувалась на території України, і ми б нічого не змогли зробити.

Друге питання. Це швидкість ухвалення рішення, якщо це стосується знову-таки порушень Конституції чи призупинення актів, яке існує сьогодні, і яке буде існувати. На мій погляд, ви ускладнюєте в цьому плані в десятки разів можливість, коли це стосується рішень, які не стосуються територіальної цілісності, але які повинні дуже швидко бути призупинені у спосіб, який далі можливий як оскарження через звичайні суди. То на мій погляд, з одного боку там, де це стосується територіальної цілісності, ви ускладнюєте цю ситуацію, що робить небезпечним взагалі існування держави Україна; а в інший спосіб, де це потребує дуже швидкого реагування, причому через вирішення цих питань і захист інтересів як громади, так і

голів цих громад, ви робите їх практично необмеженими для префекта, який – я ще раз підкреслюю – є фактично інституцією, яку неможливо ні в який спосіб нікому, крім Президента у відповідних повноваженнях або Кабміну, обмежити.

Друга, на мій погляд, дуже величезна проблема, яка виникає по неузгодженню, це проблема, яка стосується місцевого самоврядування. На мій погляд те, що закладається тут, руйнує повністю систему місцевого самоврядування. Найстрашніша ситуація, виявляється, в місті Києві. Якщо почитати сьогодні діючу Конституцію навіть з тими обмеженнями, які існують і, можливо, абсолютно законно стосовно міста Києва, обраного мера, і почитати те, що тут закладається, – фактично це волюнтаризм, який дозволяє діяти в місті Києві в будь-який спосіб, який колись, можливо, буде встановлений законом, який, я хочу нагадати, ухвалюється в 226 голосів.

На мій погляд, це створює проблеми для функціонування столиці як такої, які неможливо буде вирішити в звичайному порядку. А так звані звернення в Конституційний Суд, я ще раз кажу, перетворюються, використовуючи процедуру розгляду питань в Конституційному Суді, фактично такими, що у нас так звані тимчасові особи, які будуть виконувати повноваження, стануть не тимчасовими, а постійно діючими. І це буде не через те, що не дотримано закон, а через те, що буде використана звичайна процедурна затяжка для рішень Конституційного Суду.

І останнє, на чому я хотів би зупинитись. На мій погляд, самі спроби розглянути в окремий спосіб питання Севастополя в умовах, коли є абсолютно чітка міжнародна визначеність статусу Севастополя як території України, дає підстави для початку цілого ряду судових процесів в міжнародних інстанціях, апеляції до міжнародних організацій, де невідомо чим це все закінчиться. На підставі всього цього, я вважаю, що цей законопроект є небезпечним для територіальної цілісності країни. Він робить всі механізми такими, які будуть непрацюючими. І фактично на підставі

цього я б не рекомендував би направляти його на розгляд Конституційного Суду.

Моя позиція. Його треба терміново повертати автору законодавчої ініціативи для того, щоб ще раз розглянути всі ці питання. Політики я тут не хотів би стосуватися, назв окремих, незвернення до історичних якихось традицій України. Звідки взявся цей округ, коли ми знаємо, що з'явилися федеральні округи Російської Федерації. Навіщо ці аналогії робляться?

Тому я думаю, що все це приведе до абсолютної правової вакханалії і хаосу, який ні в якому разі не буде сприяти державі в умовах ведення війни, коли ця держава буде діяти як єдиний механізм. Тому що, з одного боку, я ще раз кажу, механізм дає явні речі, які стосуються територіальної цілісності, буде ускладнений, а механізм, який стосується виключно політичних рішень, які стосуватися будуть там розпуску рад, припинення повноважень, призупинення повноважень і все інше, дозволяє це робити в дуже спрощений волюнтаристський спосіб.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергій Владиславович.

У нас, я так розумію, є дві пропозиції на зараз. Перша. Це у нас є висновок, да, який підготовлений підкомітетом з певними пропозиціями. І ці пропозиції звучать, як рекомендувати Верховній Раді поданий Президентом України як невідкладний законопроект про внесення змін до Конституції щодо децентралізації влади, включити до порядку денного сесії Верховної Ради та направити його до Конституційного Суду для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158 Конституції.

І друга пропозиція. Це повернути суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання. Ми можемо голосувати дві пропозиції...

Зараз, я бачу, Руслан Петрович, я перепрошую, я ще дам можливість, я просто якраз перевозжу всіх до пропозиції.

І давайте подумаємо, от пропозиції ставимо на голосування, ми будемо висновок ставити, потім за основу і в цілому. Мабуть, так, да, мабуть, пропозиції, спочатку які альтернативні, а потім висновок спочатку за основу, а потім в цілому? Я бачу, Микола Олексійович. Це правда затягне час, але краще все ж таки в такому питанні йти по вивірній процедурі.

Будь ласка, Руслане Петровичу.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую, шановна пані голово.

Шановні колеги, я розумію, що всі втомилися, тільки перше питання, я не задавав запитання, тому що не хотів забирати час. Але дозвольте, я поясню свою позицію зараз у своєму виступі, тому що мені здається, що це важливо.

Я спробую відштовхнутися від слів представника суб'єкта права законодавчої ініціативи, який тимчасово нас покинув, на засідання іншого комітету, він сказав, я записав, він сказав, що цей законопроект є ідентичним із законопроектом 2217а з невеличкими винятками. Мене тоді зацікавила історія із законопроектом 2217а, раз вже тут навіть суб'єкт права законодавчої ініціативи не спростовує те, що це різні, а це фактично ідентичний законопроекти.

Я вам нагадаю, що відповідно до частини третьої статті 148 Закону України "Про Регламент Верховної Ради України" новообрана Верховна Рада не може розглядати по суті, тобто після того, як розглянута попередня, в разі, якщо попередня попередньо схвалила законопроект, але не прийняла його в цілому. Це ідентична ситуація до нашої. В такому випадку, пише Закон про Регламент, він вважається, цей законопроект неприйнятий і, що найголовніше, до нього застосовуються вимоги частини першої статті 158 Конституції України. А що таке частина перша статті 158? Це законопроект про внесення змін до Конституції, який розглядався Верховною Радою і не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту.

Я спеціально подивився на сайті і побачив, що 2217, його шлях в парламенті, закінчується написом від 28 серпня цього року про те, що він відкликаний. Таким чином, я глибоко переконаний, що зважаючи на щойно мною процитовані норми Регламенту і Конституції цей законопроект міг бути внесений не раніше 29 серпня 2020 року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, одну секунду.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Будь ласка, я так всіх слухав, мене не хочуть тепер слухати.

Друге. З приводу того, про що говорив дещо так побічно представник Асоціації міст України, він сказав про альтернативний законопроект. Сьогодні сказав представник суб'єкта права законодавчої ініціативи, що що ж вас нічого не стримує, напрацьовуйте альтернативний. А п'ята частина 145-ї каже, що на момент розгляду в комітеті у нас вже мають бути альтернативні, бо ми маємо зараз приймати рішення, який із альтернативних пропонувати включити. Я щось не можу нічого зрозуміти, так нам сказали все ж таки працювати, але вже сенсу в цій праці немає? Кого ми дуримо? Це я з приводу процедури, вибачте, бо ви сказали, не про обкоми, а про процедури.

Тепер я про ці невеличкі винятки про які сказано було.

НІМЧЕНКО В.І. *(Не чути)*

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Ні, Василь Іванович, не вас, я вас поважаю і люблю, ви знаєте.

З приводу... Тепер по суті. По суті, мене стривожило кілька речей. Я не буду повторятись про те, що було сказано, сказав вже багато чого Сергій Владиславович, Олег Анатолійович, я не буду просто переспівувати. Мене дещо насторожила можливість, яка дається в цьому законопроекті, вперше в українській історії змін до Конституції, можливість ліквідувати області і

міняти їхні межі законом. Такого ще не було. Тобто ми допускаємо можливість, що у нас будуть інші області, інша конфігурація областей в результаті змін до Конституції? В цьому така задумка? Цікаво, цікаво, скажемо так, дискусійно і дуже цікаво. Чомусь про це ніхто не говорить, напевно, не всі дочитались, але я думаю, що тут є великий зміст.

Наступне. Чому всі ці повноваження, передбачені пунктом 29 85 статті, пропонується розглядати парламенту виключно за поданням Кабінету Міністрів України. До чого тут Кабінет Міністрів України? Це виключно повноваження парламенту. Парламент, що, у нас тепер діє виключно за поданням Кабінету Міністрів України в частині здійснення своїх повноважень? Не зрозумів.

Наступне. Правовий статус адмінтериторіальних одиниць. Нам сказав щойно представник Президента, що ви не переживайте, це пов'язано з тим, що у 29-й ми передбачили можливість віднесення поселень до категорії сіл, селищ і міст, як повноваження Верховної Ради, і це на реалізації цього повноваження ми виписали цю процедуру. Ну, якщо ви виписали реалізацію цього повноваження, так і ви пишеть, що стосується сіл, селищ і міст. А чому ви пишете адмінтериторіальних одиниць, маючи на увазі ще округи і області? Друзі, ну, давайте будемо об'єктивними, якщо б хотіли написати на виконання цього, то написали б, а якщо не хотіли, то написали так, як написали. Тому давайте не лукавити, йде мова про можливість правового статусу окремих областей чи округів, і тут питання зовсім іншого характеру.

Я, Сергій Владиславович сказав з приводу округів, чому округи, ну, чому ми прибираємо район, я не розумію. Ця дискусія була, я пам'ятаю, на конституційній комісії, Василь Іванович пам'ятає, чому ми прибираємо райони? Райони, це європейська і американська практика, більшість світової, ..., і на цьому зупинилися, все, це не радянська спадщина, просто райони використали в радянський час. А округи – це чисто російська практика, тільки виключно в Росії є поняття "округи". Теж питання, яке потребує дискусії.

Хоча була у первинному варіанті історія про повіти, повернутися до історичної назви української. Але відмовилися, сказали, давайте залишаємося на районах, це прийнятна європейська практика, і ми будемо тоді, з точки зору адаптації, нашого адмінтерустрою схожі, наприклад, на ту ж Польщу чи багато країн в Східній Європі. Хоча там є повіти, і нічого страшного в цьому немає, гміни, можна було дискутувати, але вирішили округи радянські... російські запропонувати.

"Які постійно проживають", те, що говорив Олег Анатолійович, це серйозна проблема, друзі. Ви ж зараз хочете у Виборчому кодексі навпаки дати можливість тим, які переселенці внутрішньо переміщені і взагалі не проживають, ... дати право голосу, ви ж самі собі суперечите. Тут кажете, що ні, не треба проживати, і ми .... даємо право, і це пише в своїх пропозиціях Президент, і тут же він подає інший законопроект про зміни в Конституції, яким забороняє цю можливість. Я вже не кажу про ту проблему, яку він сказав для тих, чи є місце в голосуванні, точніше, виборча адреса там, це величезна проблема, вони там точно не постійно проживатимуть. І це означає, що ми йдемо на формулу Росії, яка каже, що вони не мають брати участь у виборах, оскільки не постійно проживають. Ми ще раз підтверджуємо їм, що це справді так, а це майже 3 мільйони наших виборців.

Голова ради округу і області на один рік. Ну і що, немає є норми про те, що він не може повторно обиратись, тобто ніяких обмежень немає, написано, що ротатійно. Ну й що, на один рік він здійснює повноваження, обмежень немає, він знову буде обраний на рік. Мертва норма вона нікому не потрібна, незрозуміло взагалі чого вона тут з'явилась.

Останнє, дуже важливо, ми ж після 15-го року до цього часу, оскільки не прийняті були зміни до Конституції, напрацювали законодавство про добровільне об'єднання територіальних громад. У нас з'явилися сотні об'єднаних територіальних громад, голів цих об'єднаних територіальних громад. Як це співставлятиметься з тими змінами, які трапились? І в тому числі і в частині виборів. Тут в "Перехідних положеннях" написано, що

відбуватимуться після того, як буде прийнятий Закон про адмінтерустрій, нові перші вибори. Вони вже відбулись, це що, другі нові перші вибори будуть відбуватися?

Просто люди, які це писали, ніколи не займались виборчим законодавством. Це, до речі, дуже велика проблема в тому переліку славетних ідей, які були названі, жодного фахівця в цьому немає.

В тому числі те, що було сказано з приводу того, коли ж ці вибори мають бути проведені. Дивіться, я вважаю, що може так, дійсно, трапитись ситуація, що під час процесу вже виборчого ці зміни набудуть чинності. І ви знаєте, що згідно рішення Конституційного Суду виборчий процес є безперервний, його не можна зупиняти. І у нас, фактично, буде дві конституційні моделі врегульовувати один і той самий виборчий процес, це взагалі політично і конституційно правова шизофренія, я навіть не знаю, чим вона може закінчитися.

Тому, друзі, я проти того, щоб цей законопроект включати в порядок денний. Я думаю, що нам треба відкласти його розгляд, дочекатися альтернативних, відповідно до Закону про Регламент потім розглянути і подивитися, що буде в альтернативному. Якщо альтернативний вичищатиме ці проблеми, які є і його можна буде підтримати, тоді я готовий підтримати. На даному етапі цей законопроект не можу підтримати і, мені здається, я чітко аргументував чому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслан Петрович.

Тобто у нас сформульована пропозиція відкласти розгляд цього питання до закінчення строків внесення альтернативних законопроектів. Крім того, ви зазначили дуже важливе питання з самого початку про ідентичність законопроектів... Дане питання розглядалось на підкомітеті, я попрошу Ольгу Володимирівну прокоментувати це. Дякую.

СОВГИРЯ О.В. Руслан Петрович, я по суті зауважень відповідати не буду, я думаю, це краще представнику суб'єкта законодавчої ініціативи. Але те, що стосується безпосередньо нашого комітету, ви озвучили застереження, що 2217а, який розглядався вже парламентом попереднього скликання, і 2598, який ми зараз розглядаємо. От у мене є безпосередньо порівняльна таблиця цих двох законопроектів, я можу вам її передати, і ви побачите, що... Справа в тому, що далеко не ідентичні, ви можете це побачити, тут виділено те, що змінено. Тому підстав говорити, що у нас є обмеження за Конституцією України не розглядати цей законопроект, тому що такий розглядався у попередньому скликанні, ми не можемо це робити, точно немає. А щодо всього іншого, це я сказала Федору Володимировичу.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я вам дуже дякую за позицію. І, скажемо так, розумію, але я не можу не підтримати представника суб'єкта права законодавчої ініціативи. Просто не можу. Оскільки довіряю йому і його ..... в цьому питанні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, якось дивно, я бачу, ви підтримуєте, да, тут підтримую, тут не підтримую.

Колеги, хто ще хоче висловитися з цього питання? Якщо у нас нема бажаючих висловитися, то у нас є три пропозиції.

Перша. Повернути суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання. Друга. Відкласти, я просто, як завжди, даю спочатку ті, які були альтернативні висновки, відкласти питання до закінчення строків внесення альтернативних законопроектів. І остання пропозиція. Це ми голосуємо висновок, який нам підготовлений підкомітетом.

_____. Я вибачаюся, Ігор Васильович говорить згідно Закону про Регламент Верховної Ради серед вичерпного переліку рішень, які може прийняти комітет за результатами розгляду законопроекту, немає

такого, як повернути суб'єкту законодавчої ініціативи на доопрацювання.
Правильно я зрозуміла?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Владиславович, сформулюйте правильно тоді вашу пропозицію. І Василь Іванович ще хоче пропозицію.

СОБОЛЄВ С.В. Я сказав, політично рекомендувати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я думаю, що не включати... Не включати. Василь Іванович, ви так само, на цій же позиції стоїте, пропозиція? Не включати.

НІМЧЕНКО В.І. Я вам сказав 20 хвилин назад, що ми не можемо винести рішення і повернути, Регламент не дозволяє. Але те, що ми повинні сказати про те, що цей законопроект не може бути предметом розгляду у Верховній Раді... не може бути предметом розгляду у Верховній Раді по суті, це однозначно. І ми повинні це і записати. І я думаю, що якби ще голова комітету це озвучив, опублічив від комітету, крім нашого висновку, оце була та дія правового Комітету правової політики, яку хоче бачити спільнота.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто не включати, ще й дати доручення голові комітету озвучити це, да? Ох, Василь Іванович, ох, досвідчена особа, да. Руслан Петрович допомагає зобов'язати. Дякую вам, колеги, дуже такі пропозиції...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте проголосуємо, залиштеся на 3 хвилини, зараз проголосуємо і потім...

Колеги, таким чином перша пропозиція: не включати в порядок денний. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Рекомендувати Верховній Раді не включати в порядок денний законопроект 2598.

Хто за цю пропозицію? 7. Скільки в нас зараз знаходиться? 22 члени. Хто проти цієї пропозиції? 7. Хто – утримався?

Колеги, це 28. *(Шум у залі)* Так, рішення не прийнято. Переходимо до наступного.

Відкласти питання до закінчення строків внесення альтернативних законопроектів. Хто за цю пропозицію, прошу голосувати.

Хто – за? В нас ще 22 залишається, ніхто не пішов. Відкладення. 7. Хто – проти? Нуль. Хто – утримався? 15. Колеги, тоді переходимо, рішення таким чином не прийнято.

Переходимо до наступної пропозиції – це висновок, запропонований підкомітетом. Давайте спочатку його проголосуємо за основу, так, а потім в цілому поставимо питання. Таким чином пропозиція...

МАКАРОВ О.А. Можна я зачитаю?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олеже, ну, що зачитайте. Сьогодні був підкомітет...

_____. На якому він обговорювався. Для чого всіх членів комітету зараз...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви будете зачитувати, Олег Анатолійович, висновок, чи я ставлю його на голосування за основу?

НІМЧЕНКО В.І. Ні, все-таки нехай для протоколу. Коли ми будемо розглядати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Для протоколу, треба включити мікрофон, Василь Іванович.

НІМЧЕНКО В.І. Конституційний Суд надасть висновок, не знаю який, отоді ми будемо... Що ж ми тут вирішували. Про що вели мову. Наступне питання буде, якраз ми і про це будемо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, комітет, який знімав депутатську недоторканність, таким його не залякати.

Колеги, хто за те, щоб поставити даний проект висновку за основу, прошу голосувати.

Хто – за? 15 – за. Хто проти? 7 – проти. Утримався? Нуль. Колеги, таким чином рішення прийнято. Проект висновку за основу проголосований.

Які є зауваження, заперечення і пропозиції щодо удосконалення даного висновку? Оскільки Сергій Владиславович... Знаєте, Сергій Владиславович завжди конкурує з Василем Івановичем по мудрості в цьому комітеті, тому ставлю на голосування пропозицію прийняти висновок в цілому.

Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. 15. Проти? 7. Утримався? 0. Рішення прийнято, колеги. Дякую.

Висновок комітету проголосований рекомендувати Верховній Раді України поданий Президентом України як невідкладний проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) включити до порядку денного другої сесії Верховної Ради дев'ятого скликання та направити до Конституційного Суду України для одержання висновку щодо його відповідності вимогам статей 157 і 158. Доповідачем з цього питання на пленарному засіданні Верховної Ради України від комітету визначити Мережка Олександра Олександровича.

Колеги, переходимо до другого питання. Зараз ми подивимося, що у нас з кворумом і, якщо можна, якщо ми зараз включаємо в порядок денний, давайте повернемося до тих питань до порядку денного, що були

запропоновані Макаровим і Демченком. Тому що все одно у нас питання по Конституції, у нас представник Президента зараз на іншому комітеті, тому логічно по процедурі піти все ж таки через ті моменти, що були дійсно поставлені з голосу у нас сьогодні про включення в порядок денний.

Що у нас з кворумом, Олег Анатолійович? 18. Все, працюємо.

Тоді, Сергій Олексійович, будь ласка, доповісте законопроект щодо включення в порядок денний.

ДЕМЧЕНКО С.О. Питання щодо включення законопроекту депутатів Демченка, Дирдіна, Торохтія, це Закон про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів".

Зводяться ці зміни до двох моментів, пов'язаних, перший момент, з рахуванням стажу судді, необхідного для відставки судді, і друге питання, можливості, якщо нагородження суддів, то виключно державними нагородами. На мою думку, підстав для того, щоб не включати в порядок денний цей законопроект, не існує, тому прошу його включити в порядок денний. І, якщо дозволите, надам слово співголови підкомітету Павлу Павлішу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, можна я надам слово, да?

ДЕМЧЕНКО С.О. Я сказав, якщо дозволите.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Павло Васильович.

ПАВЛІШ П.В. Нам надається законопроект про внесення змін до Закону України "Про судоустрій і статус суддів", і тут пропонується в Закон України "Про судоустрій і статус суддів" у статтю 56 внести зміни, визначивши її таким чином. Суддя до звільнення з посади або припинення

його повноважень може бути нагороджений виключно державними нагородами, суддя може бути нагороджений іншими, крім державних нагород, лише за проявлену ним особисту мужність і героїзм в умовах, пов'язаних з ризиком для життя. Звільнення судді з посади за його заявою (це 116-а) про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням. Де пункт 1 доповнюється, що суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше 20 років, що визначається відповідно до статті 137 цього закону, з яких безпосередньо період роботи суддею, не може становити менше 10 років з дня зарахування його до штату відповідного суду, і має право подати заяву про відставку. І пункт 2 також, де значно до стажу роботи на посаді судді, також зараховується весь фактично наявний стаж, досвід роботи професійної діяльності, що надає право для обрання, призначення на посаду судді, який має особа на момент такого обрання, призначення, але не більше ніж 10 років.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, питання чи хтось хоче висловитися з цього приводу? Василь Іванович нам дозволяє голосувати.

Тоді ставиться пропозиція на голосування, включити в порядок денний даний законопроект, його номер 2597, правильно, щоб повністю не повторювати, номер 2597.

Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. Одноголосно. 17 – за, проти – 0, утримався – 0. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного питання, це питання включення в порядок денний проекту Закону про внесення змін до Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо визначення порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя. Будь ласка, Олеже Анатолійовичу.

МАКАРОВ О.А. Пропонується включити до порядку денного проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо визначення порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя.

Про що мова йде, дуже коротко. Мова йде про те, що члени Вищої ради правосуддя мають встановлений в Конституції обсяг повноважень, в тому числі щодо прийняття рішення по доброчесності, етичності суддів, щодо яких здійснюється дисциплінарне провадження. Разом з тим, ми всі знаємо, що кандидати на посаду члена Вищої ради правосуддя не проходять перевірку на доброчесність. Наша пропозиція полягає в тому, щоб кандидати на посаду члена Вищої ради правосуддя перед голосуванням відповідно від з'їзду суддів, від з'їзду адвокатів, прокурорів, інших установ, які мають право делегувати, проходили перевірку на доброчесність таку саму, як проходили кандидати на посаду суддів Вищого антикорупційного суду. Ми вважаємо, що після такої перевірки ми зможемо більше довіряти членам Вищої ради правосуддя.

Я розумію, що протягом 6 років буде діяти Громадська рада міжнародних експертів, яка пропонується як орган, який буде здійснювати цю перевірку, вона діє 6 років, ми посилаємося на закон про Вищий антикорупційний суд, і протягом цих 6 років якраз буде планова ротація членів Вищої ради правосуддя. Тому ніяких різких ґрунтовних змін щодо існуючих членів Вищої ради (ВРП) ми не пропонуємо, а саме поступова планова ротація членів ВРП дозволить нам доповнити цей конституційний орган особами, які дійсно пройшли перевірку на доброчесність і етичність, це посилить довіру до цього конституційного органу. Я вважаю, що він нагальний зараз, актуальний і пропоную включити його до порядку денного.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олеже Анатолійовичу.

Колеги, питання є до Олега Анатолійовича? Тоді ставимо відразу пропозицію...

Сергій Олексійович, будь ласка.

ДЕМЧЕНКО С. О. В мене є позиція щодо цього законопроекту, хотів свою думку висловити, це не стільки питання, скільки позиція. Дивіться, з запропонованої редакції законопроекту виходить те, що відповідного члена, майбутнього члена Вищої ради правосуддя, можливо призначити лише в тому випадку, якщо його затвердила попередня Громадська рада міжнародних експертів. На мою думку, такий концепт обрання членів Вищої ради правосуддя, він суперечить Конституції в частині статті 131, якою передбачено, хто саме приймає участь в обранні членів Вищої ради правосуддя.

Звертаю увагу, що якщо у нас законопроект протирічить Конституції, то він не включається, це є підставою для того, щоб не включати його в порядок денний, рекомендувати на підставі невідповідності Конституції. Якщо цей порядок і вводити, на мою думку, то його необхідно вводити через внесення змін до Конституції, передбачати новий порядок обрання членів Вищої ради правосуддя, оскільки саме такий порядок, як я зазначив раніше, закріплений саме в Конституції – не в окремому законі.

Тому я вважаю, даний законопроект є неконституційним, і пропоную його не включати до порядку денного на цій підставі.

МАКАРОВ О.А. Дозвольте з вами не погодитись, відповісти. Мова йде про те, що порядок, який передбачений статтею 130 – обрання і призначення на посаду членів Вищої ради правосуддя, – жодним чином не зачіпається. Мова йде про висунення кандидатів органами, які передбачені Конституцією. Тобто цей порядок абсолютно, абсолютно схожий, абсолютно система взята з призначення суддів Вищого антикорупційного суду.

Тобто ми, ми зберегли ту саму систему, саме яка вже пройшла перевірку, яка визнана і суспільством, власне, не змінюючи його. Тому ми говоримо про те, що кандидати проходять перевірку на добросовісність, а затверджують, обирають членів Вищої ради правосуддя саме ті особи, які мають право: Верховна Рада, з'їзд адвокатів, конференція прокурорів і представники юридичних вищих навчальних закладів і наукових установ. Просто в фінальний список для голосування не попадають особи, які не пройшли тест на добросовісність. Це, я вважаю, що може регулюватися законом, і жодним чином це не суперечить Конституції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, а потім я все ж таки хотіла, щоб виступили співголови підкомітету, хтось з вас, да, і сказав. Тому що, в принципі, знов-таки ми зараз на стадії включення в порядок денний, далі ми вже будемо заходити.

Сергій Олексійович, а потім – або Михайло Миколайович, або Павло Васильович.

ДЕМЧЕНКО С.О. Дякую.

Я два моменти. Перший. Там щодо ідентичності порядку обрання суддів Вищого антикорупційного суду і нібито ідентичності зараз обрання членів Вищої ради правосуддя. Ідентичності не існує внаслідок того, що порядок обрання членів Вищої ради правосуддя, який я зазначив, він закріплений в Конституції, а суддів Вищого антикорупційного суду в окремому законі. Тому, коли ми кажемо про те, що ми змінюємо порядок обрання членів Вищої ради правосуддя, ми маємо враховувати те, що написано в Конституції щодо порядку обрання цих членів. А щодо суддів Вищого антикорупційного суду в Конституції цього немає. Тому і немає такого протиріччя.

І другий момент. Хочу звернути ще раз увагу колег, що саме конституційність або не конституційність це є підставою задля того, щоб

відмовити в реєстрації, рекомендувати реєструвати відповідний законопроект... включати в порядок денний або не рекомендувати. І саме на цьому етапі ми маємо це з'ясувати, на мою думку. Тому ще раз я наполягаю на тому, що у відповідному законопроекті є всі ознаки неконституційності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Олексійович, я вам дуже вдячна. Ви правильно звертаєте увагу. Давайте Ольга Володимирівна тоді скаже, а потім ми далі підемо.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги, я хочу сказати, що оскільки затронуто питання про конституційність, на підкомітеті з питань конституційного права цей законопроект у нас не розглядався. Тому я одразу говорю, що наш підкомітет висновок позитивний не давав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Жодного висновку не давав.

Михайло Миколайович.

НОВІКОВ М.М. Може, дочекаємося, поки буде висновок на предмет...

_____ . А ви всі законопроекти переглядаєте на конституційність?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте зробимо таким чином. У нас...

НОВІКОВ М.М. Якщо стосується конституційного органу, то, можливо, доцільно все ж таки отримати висновок підкомітету з питань...

СОВГИРЯ О.В. Але, з іншого боку, ми тут головний комітет визначений, а не...

НОВІКОВ М.М. Так, я розумію. Так ви вже готові дати свій висновок?

СОВГИРЯ О.В. Давайте вирішувати. Ні, я готова.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, дивіться про даний законопроект ми всі його бачили, ми його чули, ми його обговорювали. Да, там в частинах підкомітету, дійсно, офіційно він на підкомітет з конституційного права не заходив. Але, якщо не було заперечень на підкомітеті з питань правосуддя в цій частині, Сергій Олексійович нам добре вказав на це, що необхідно до цього додивитися. І, я думаю, що ми обов'язково додивимося в процедурі. Якщо Олег Анатолійович як секретар нашого комітету і зараз він цим законопроектом нам доповідає на комітеті, розуміє всі процедурні моменти і наслідки цього, я думаю, що є підстави включити в порядок денний, а потім ми вже будемо вирішувати в процесі.

Олег Анатолійович.

МАКАРОВ О.А. Сергій Олексійович, я зразу скажу, що тут абсолютно покриваються ваші аргументи саме ідентичними формулюваннями щодо судді і члена ВРП. Написано: законом можуть бути передбачені додаткові вимоги до члена Вищої ради правосуддя. Ми цю додаткову вимогу зараз вводим через спеціальний закон.

ДЕМЧЕНКО С.О. Що тут не конституційного? Мені репліка, відповідь. Просто це не додаткова вимога. Ви ставите в межі, що тільки тих, які вказала ГРД міжнародна, з міжнародних експертів, тільки з тих осіб має вибрати, обрати Верховна Рада, Президент, з'їзд суддів. Розумієте?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Звуження...

ДЕМЧЕНКО С.О. Якщо б у нас міжнародні експерти виключно рекомендували би і висловлювали свою думку, то тоді це, да, це якісь умові. А в даному випадку міжнародні експерти приймають участь у виборі відповідному. Вибір кінцевий залежить від того, як вони скажуть. Розумієте?

МАКАРОВ О.А. Ні, неправильно.

ДЕМЧЕНКО С.О. Тому це зовсім різні речі. І я вважаю, що в даному випадку це суперечить даної статті Конституції.

Дякую.

МАКАРОВ О.А. Давайте я вам скажу, що саме така дискусія була при прийнятті Закону про Вищий антикорупційний суд. Там інша... Ви кажете, не ті, на кого не вкажуть, а всі, кого висунули, крім тих, щодо яких вони зробили висновок щодо недоброчесності. Навпаки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ще є питання, пропозиції?

Будь ласка, Руслан Петрович.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Тут різниця між ситуацією з обранням суддів Вищого антикорупційного суду полягає в тому, що тоді була можливість подолання вето, пам'ятаєте, спільним засіданням ВККС і Ради міжнародних експертів. Можливо, в разі, якщо ми приймемо і підтримаємо його в першому читанні, запропонувати або подумати, якимось чином схожий механізм, бо тут не може бути ВККС залучений. Тут є якраз проблема. В контексті Закону 1008 це взагалі неможливо, бо тепер ВРП формує ВККС, а не навпаки. А якщо піти цим шляхом, то виходить, що кандидатів на ВРП буде в тому числі ревізувати орган, який вони потім мають створювати.

Тому ваша пропозиція правильна до того, як Закон про 1008 був прийнятий. Зараз як його адаптувати, треба думати. Треба в другому читанні спільно сідати і міркувати.

_____. Ми вносимо зміни в Закон 1008 в цій частині.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Якщо ви зараз говорите про наступне читання, тобто ви підтримуєте цю пропозицію про включення в порядок денний.

Колеги, тоді давайте ставити пропозицію на голосування.

Павло Васильович, давайте.

ПАВЛІШ П.В. Я б хотів би тут визначити, що, дійсно, є певні суперечності в нас в статті 131 Конституції України, на мій погляд. І тому я би це питання, якби вирішував, то його треба вирішувати, на мою думку, з позиції внесення змін саме до Конституції України щодо цього питання. тому отут чітко зазначено, хто обирає. Як можна обирати, якщо тобі хтось рекомендує якісь певний перелік цих осіб. Тому я також хочу підтримати Сергія Демченка з цього питання і, можливо, це питання треба спочатку було б вирішити з позиції внесення змін до Конституції.

НОВІКОВ М.М. Хвилиночку. Шановні колеги, я все-таки хотів би звернути увагу, можна сказати, на захист даного законопроекту, оскільки, дійсно, в статті 131 зазначено: законом можуть бути передбачені додаткові вимоги до члена Вищої ради правосуддя.

Який це буде бути закон? Закон "Про Вищу раду правосуддя". Якщо вводяться додаткові якісь процедурні обмеження для того, щоб особа змогла набути статус члена Вищої Ради правосуддя в процедурі конкурсу, це може бути регульовано саме законом. Тому саме з цього приводу я б не сказав, що тут є якісь суперечності вимогам Конституції.

На моє переконання, можна було б...

_____ . Це ж не ознаки вони вводять...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Михайло Миколайович.

Сергій Олексійович, давайте ми зараз ставимо пропозицію на голосування, ми діємо на процедурі включення в порядок денний. Дякую, колеги. Дякую за пропозицію.

Олег Анатолійович хоче висловитися.

МАКАРОВ О.А. Останнє скажу, що знову-таки посилаюся на статтю щодо додаткових вимог до кандидата, і саме додаткова вимога це є доброчесність. І я пропоную зараз визначитися, чи ви за доброчесність кандидатів, чи проти доброчесності. *(Шум у залі)* Цією вимоги зараз немає, і склад Вищої ради правосуддя про це підтверджує.

_____ . Я єдине, на що хотів звернути увагу, справа в тому, що Законом 193, який ми прийняли, вже передбачено тим, що є вже один орган, який буде дивитися за доброчесністю членів Вищої...

_____ . Уже обраних.

_____ . Обраних, да. Але може виникнути ситуація, що одна комісія каже, він доброчесний, наступного дня інша комісія каже, він не доброчесний, і буде конфлікт двох комісій. Треба буде при доопрацюванні цього законопроекту подумати з цього приводу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я думаю, що ця дискусія буде доречна в межах першого читання на підкомітеті. Правда?

_____ . Але те, що каже Михайло Миколайович, передбачено нашим проектом...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прекрасно. Я ставлю пропозицію на голосування включити в порядок денний.

Колеги, хто за те, щоб включити в порядок денний законопроект про внесення змін до Закону України "Про Вищу раду правосуддя" щодо визначення порядку обрання (призначення) на посади членів Вищої ради правосуддя. Хто – за, прошу голосувати.

Скільки зараз знаходиться членів комітету? 15 – за. Хто – проти? Утримався? 1 – проти. І утримались – 3... 4. Рішення прийнято. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного пункту порядку денного нашого. Це проект Закону про внесення змін до статті 106 Конституції України (щодо закріплення повноважень Президента України утворювати незалежні регуляторні органи, Національне антикорупційне бюро України, призначати на посади та звільняти з посад Директора Національного антикорупційного бюро України і Директора Державного бюро розслідувань) (реєстраційний номер 1014). Відповідальна у нас Совгиря Ольга Володимирівна. Поки Ольга Володимирівна готується.

Колеги, в нас сьогодні достатньо плідний порядок денний і я попереджаю всіх, що ми працюємо, як завжди, поки ми цей порядок денний не вичерпаємо. Тому що в нас взагалі дуже важливе питання організаційне, останнє: пропозиції комітету до плану законопроектної роботи Верховної Ради. У вас всі матеріали роздані. І ми мусимо сьогодні комітетом затвердити ці пропозиції.

Будь ласка, Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Підкомітет з питань конституційного права розглянув висновок Конституційного Суду України щодо конституційності

законопроекту 1014. І за результатами розгляду вирішив рекомендувати Верховній Раді встановити строк подання пропозицій та поправок до законопроекту, встановити строк опрацювання комітетами Верховної Ради з питань правоохоронної діяльності, з питань антикорупційної політики, з питань бюджету, з питань інтеграції України з Євросоюзом пропозицій та поправок до законопроекту. Установити строк опрацювання Комітетом з питань правової політики пропозицій та поправок до законопроекту та провести розгляд законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України 14 січня 2020 року.

Єдине що, у мене з голосу, будь ласка, така пропозиція. В перших трьох пунктах поміняти конкретні дати на семиденний строк. Це обумовлено особливостями роботи комітетів в передноворічний, післяноворічний період. Тому, будь ласка, якщо можна, це зробити. Дякую.

Ну, у нас там встановлено до 27 грудня, до 3 січня, до 13 січня. Висловилися голови комітетів про те, що не варто встановлювати конкретні дати. Тому от на прохання голів комітетів, будь ласка, прохання з голосу внести зміни до цього проекту висновку і встановити, що це буде строк якийсь, до семи днів. А? Не чую, що-що?

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Правки до якого числа?

СОВГИРЯ О.В. Протягом семи днів з моменту отримання відповідного висновку нашого. Ну, з моменту прийняття відповідної Постанови Верховної Ради про направлення законопроекту про внесення змін до Конституції на доопрацювання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, які є...? Федір Володимирович просто присутній у нас. Які є питання або які є пропозиції?

Тоді, будь ласка, якщо нема питань і пропозицій, приймаємо.

Руслан Петрович, будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я довго не буду по суті висновку, тому що я озвучив ці застереження, ще коли ми розглядали його перший раз і під час сесійної зали. Я просто навіть сьогодні для сміху підняв стенограму, де я говорив про те, що це призведе до ліквідації можливої Національного антикорупційного бюро і все решта. Я просто подивився потім зміст висновку, таке враження, що вони в тому числі скористалися тими доробками, які були під час законопроекту. Тому я не буду зараз в сутність входити. Але це ще раз приклад того, що ми не слухаємо один одного. І, на превеликий жаль, ці законопроекти були внесені досить поспішним чином. Треба було вивірено, з урахуванням думки в тому числі і членів комітету їх розглядати.

Але оскільки ми зараз суть не розглядаємо, а розглядаємо тільки суть постанови, я вважаю, що це неправильно скорочувати строк до 7 днів. Іде мова про те, що це правки від суб'єктів права законодавчої ініціативи. Це не від народних депутатів як народних депутатів, народних депутатів не менше кількості ніж одна третина від конституційного складу. От уявіть собі, завтра там чи післязавтра це рішення буде прийнято, потім дається семиденний строк під час роботи в комітетах, треба написати, спільно узгодити, зібрати підписи цих людей якимось чином і внести. Відверто кажучи, якщо бути чесним, то це якраз унеможливорює здійснення в тому числі суб'єктами права законодавчої ініціативи своїх конституційних повноважень. Я просив би такі строки не ставити. Завжди були ставились місячні строки. І нічого страшного в цьому немає. І тим більше, що у нас зараз період свят чи період після свят буде, потім канікули, є достатньо часу тоді для того, щоб народні депутати спільно могли напрацювати якісь пропозиції. В іншому випадку вони встановляться, ну, в дещо дискримінованому положенні по відношенню до іншого суб'єкта, який наділений такими повноваженнями.

Я прошу комітет врахувати цю річ і пропоную таку модель, яка раніше була завжди під час доопрацювання законопроектів щодо змін до

Конституції у Верховній Раді. Це було кілька скликань підряд за моєї пам'яті. Місячний строк – для внесення пропозицій суб'єктами права законодавчої ініціативи щодо внесення змін до Конституції. По-моєму, два тижні ми давали для інших комітетів і як мінімум два тижні для того, щоб профільний комітет міг це все опрацювати. І всього в кінцевому рахунку два місяці достатньо для того, щоб можна було далі рухатися.

В іншому випадку, повірте мені, пропозиції не надійдуть, і так з точки зору його пропозицій я не знаю, як його міняти, тут треба просто новий законопроект вносити. Але навіть якщо хтось хоче його внести, пропозиції, то ви це робите практично неможливим.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, оскільки ми вже обговорюємо строк, мабуть, треба проголосувати проект висновку за основу, а потім уже обговорювати строк. Да?

Хто за це, щоб ми прийняли проект... *(Шум у залі)* Ми вже по проекту висновку будемо, да?

НІМЧЕНКО В.І. По проекту. Хочу сказати, що там же ви посилаєтесь на висновок Конституційного Суду. У нього є правова позиція, в теорії це називають "юридична позиція". Правова позиція, що це є неконституційним. Це є неконституційне. Цілий параграф визначено правові чи юридичні позиції. Як хочете, його читайте, але суд сказав саме те, що не визначено, що таке народ. Конституція знає термін "народ", "Український народ" (з великої букви), "всеукраїнський референдум" і т.д, і т.п.

(Загальна дискусія)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ДБР, це ще ДБР. Це поки ДБР і НАБУ, 1014. *(Шум у залі)* Це ДБР і НАБУ.

НІМЧЕНКО В.І. Ні, частина п'ята. Я вибачаюсь. *(Шум у залі)*
Почитайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василь Іванович, у вас пропозиція яка буде тоді сформульована.

НІМЧЕНКО В.І. Ну, я тоді зачитаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Це ж я читаю результативну частину. Відповідно до частини другої статті 5 Конституції народ є носієм суверенітету, єдиним джерелом влади, тому його не може бути визначено суб'єктом законодавчої ініціативи без встановлення в Конституції відповідно кількості громадян.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це інший законопроект. *(Шум у залі)*

НІМЧЕНКО В.І. Який інший законопроект? Я читаю рішення. *(Шум у залі)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це по 1015, а ми зараз 1014 розглядаємо.

НІМЧЕНКО В.І. А мені дали 1015. *(Шум у залі)*

(Загальна дискусія)

Все роздали? А де ж інша тоді? Это Игорь виноват. *(Шум у залі)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я пропоную проголосувати проект висновку за основу і перейти до обговорення проекту висновку.

Колеги, хто за те, щоб ми проголосували наданий проект висновку за основу? Хто – за? 19. Одноголосно. Дякую, колеги.

У нас є дві пропозиції. Одна пропозиція, яка частково, Ольга Володимирівна, була змінена з голосу, так, щоб ми не ставили дати в пункті 1 в резолютивній частині, а встановили термін 7 днів. І я так розумію, що пункт 2 так само, да, буде по 7 днів? Да, всі пункти будуть стосуватися конкретних...

СОВГИРЯ О.В. І дату от...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, ви скажіть, будь ласка.

СОВГИРЯ О.В. ...давайте порадимося щодо дати 14 січня 2020 року, внести розгляд законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це неможливо, це неможливо. Давайте встановлювати все ж таки от терміни... *(Шум у залі)*

СОВГИРЯ О.В. Ну, тоді значить, з голосу... Провести розгляд законопроекту на пленарному засіданні Верховної Ради – коли?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, згадаймо вчорашній день, коли ми взагалі прийняли тільки дві постанови, да, в нас отак-от вийшло. Тобто маємо розуміти, що як ми встановлюємо дати, то ми просто, що ми робимо з цими датами. Краще дати конкретно так не встановлювати, тому що Верховна Рада працює непрогнозовано.

СОВГИРЯ О.В. А як тоді сформулювати?

_____. Після опрацювання комітетом... найближчим час...
*(Шум у залі) *

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Не раніше, ніж за 7 днів до...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гарна пропозиція від Руслана Петровича: не раніше, ніж за 7 днів. Да.

СОВГИРЯ О.В. Не раніше, ніж за 7 днів до чого?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Не пізніше.

СОВГИРЯ О.В. Не пізніше 7 днів після спливу строків пунктів 1, 2, 3.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. *(Не чути)*

СОВГИРЯ О.В. ...розгляд законопроекту на пленарному засіданні не пізніше...

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Зрозуміло?

СОВГИРЯ О.В. Та я зрозуміла, але це не те, що я повинна була зрозуміти. Значить, не пізніше ніж через 7 днів після спливу строків опрацювання відповідного законопроекту комітетами – отак.

_____. *(Не чути)*

СОВГИРЯ О.В. Якщо комітети не опрацюють, значить, буде вважатися, що вони не надали відповідні пропозиції.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я вам просто нагадаю, що наше перше засідання комітету було якраз і присвячено подібній постанові, про що вже

було згадано сьогодні, коли була Постанова прийнята по законопроекту щодо недоторканності. І тоді, якщо ви пам'ятаєте, що ми дійсно приймали рішення щодо цієї Постанови, яка була видана, мені здається, у 2017 році. Тому це йдеться про той же самий порядок.

Тобто перша пропозиція від Ольги Володимирівни, яка викладена в проекті висновку і зміненому з голосу формулюванням "не пізніше ніж через 7 днів після спливу строків опрацювання в комітетах".

І друга пропозиція від Руслана Петровича встановити тридцятиденний денний строк. Так? Тридцятиденний строк для опрацювання.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я ще раз під стенограму. 30 днів для внесення пропозицій, 15 днів для розгляду іншими комітетами і 15 днів для розгляду нашим комітетом. Це не означає, що це мусить бути 15-й день. Але я вас дуже прошу дотримуватися якоїсь логіки, тим більше, в час, коли парламент по факту не працюватиме. Ми даємо роботу іншим комітетам, іншим людям. Ви уявляєте собі там, що вони повинні 2-е-3-є чи якогось засідати, тому що це конституційна процедура. Ну нема питань, якщо це такий дружній підхід влаштовує, то давайте голосувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслане Петровичу.

У нас вже є затверджений порядок нашої роботи і там 2-е-3-є в нас комітетські дні, і 30-е-31-е – це в нас комітетські дні.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Ні, 30-е-31-е – вихідні дні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А які у нас комітетські дні? *(Загальна дискусія)*

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Тільки 2-е-3-є.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 2-е-3-є в нас затверджено графіком.

Тоді, колеги, внести... Да, будь ласка, Олег Анатолійович.

МАКАРОВ О.А. Хочу звернути увагу, можливо, я не дочитав, Руслан Петрович, може, мені допоможе. У нас тут є: "Підготовка законопроекту про внесення змін до Конституції України". Це я зачитую пункт 2 статті 150. Можу продовжити, да? Пункт 2 статті 150, він говорить... Давайте порадимось, можливо, я неправильно читаю. "Підготовка законопроекту про внесення змін до Конституції України для прийняття до нього пропозицій (правок) здійснюється в порядку підготовки законопроектів до другого читання, передбаченого розділом IV цього Регламенту".

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Тут мається на увазі оформлення, у вигляді таблиці просто правки оформляються.

МАКАРОВ О.А. Я це прочитав, що 14 днів.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. *(Не чути)*

А що стосується строків, то це вже перша частина 1, 2, 3 пункти. Перший – строк для правок, другий – строк для інших комітетів, третій – строк для надання народним депутатам.

МАКАРОВ О.А. Так а можете мені сказати, ну, ми знову кудись поспішаємо. Є якась причина, чому повинні поспішати зараз?

СОВГИРЯ О.В. Законопроект був внесений Президентом як невідкладний.

МАКАРОВ О.А. Це значить, що треба цього не поважати цей законопроект?

СОВГИРЯ О.В. Ні, це значить, що є підстави скоротити строки підготовки і розгляду.

МАКАРОВ О.А. Конституції, зміни до Конституції, це ж говоримо. Всі розуміють?

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Вибачте, будь ласка, якщо б ми говорили про включення в порядок денний після внесення Президентом, я з вами погодився. А ми говоримо про те, що Конституційний Суд визнав таким, що суперечить Конституції. І ми фактично зараз виправляємо ті речі, які були написані в законопроекті. Тому, мені здається, за аналогією іти не дуже коректно.

(Шум у залі)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федір Володимирович, занотуйте.

Олеже Анатолійовичу, є пропозиція інша, ніж пропозиція від Ольги Володимирівни і Руслана Петровича?

МАКАРОВ О.А. Я вважаю, що пропозиція Руслана Петровича абсолютно обґрунтована з точки зору можливості суб'єктів, передбачених статтею 150 пунктом 1 частини першої щодо можливості подачі пропозицій правок. Ми не повинні обмежувати тижнем, тим більше, що якраз цей тиждень попадає на... *(Шум у залі)* Робота в окрузі, а далі у нас свята, визначені законом. Тобто ми зараз просто робимо все для того, щоб цей законопроект не приймався, або приймався поспіхом чи якимось...

ГОЛОВУЮЧИЙ. От нема Сергія Володимировича. Він би нам робив зауваження, що ми додумуємо за депутатів. Давайте пропозицію, Олеже Анатолійовичу.

МАКАРОВ О.А. Я підтримую пропозицію Руслана Петровича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Підтримуєте Руслана Петровича? Добре.

МАКАРОВ О.А. І вважаю, що вона обґрунтована ця пропозиція. А куди нам поспішати, скажіть мені, будь ласка. Що відбудеться, якщо ми цей законопроект розглянемо після нового року? В наступну сесію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Федір Володимирович, будь ласка, виступіть. Тому що більшість питань все ж таки пов'язані...

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Я думаю, що Руслан Петрович абсолютно слушну думку сказав про 30 днів. Тому що насправді на сьогоднішній день, я думаю, що поспіху у нас немає, оскільки тут те, що говорили колеги, ми фізично не встигнемо при всьому бажанні якби ми хотіли його терміново ухвалити. Тому, я думаю, в спокійному режимі, щоб людям не псувати новорічні свята, можна його розглянути і після нового року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Володимирівна що скаже.

СОВГИРЯ О.В. Дякую, Федір Володимирович.

Ну, тоді, колеги, давайте голосувати за пропозицію Федора Володимировича, Руслана Петровича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто в такому випадку ми проголосували за основу. Тоді ми змінюємо просто дати, як 30 днів – для надання правок і пропозицій, 15 днів – для опрацювання іншими комітетами і 15 днів – для опрацювання нашим комітетом. Так?

Все. Колеги, тоді хто за цю пропозицію, яка лягає в проект висновку в цілому. Ми голосуємо проект висновку в цілому з пропозиціями, які були

озвучені Русланом Петровичем. Так? Хто за цю пропозицію, прошу голосувати.

Хто – за? 20. Одноголосно, колеги. 19. Зараз 19? 19 членів комітету. Тобто одноголосно. 19. Я просто не вірю і перепрошую тому.

Доповідати в нас від комітету з цього питання на пленарному засіданні хто буде? Доповідати буде Костін Андрій Євгенович. Нема заперечень? Нема заперечень.

Тоді переходимо до наступного пункту порядку денного. Ігор Васильович, дайте порядок денний, бо у мене вже... Знайшла. Це реєстраційний номер 1015, проект Закону про внесення змін до статті 93 Конституції України (щодо законодавчої ініціативи народу). О, Василь Іванович, це те рішення Конституційного Суду.

Будь ласка, Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги, у нас є рішення Конституційного Суду щодо законодавчої ініціативи народу. Визнано цей законопроект такий, що відповідає статтям 157, 158 Конституції України з окремими застереженнями. Тому я прошу прийняти рішення за підсумками надходження зазначеного висновку і направити цей законопроект на доопрацювання згідно з процедурою, визначеною Регламентом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, які є пропозиції? Колеги, які є пропозиції, питання щодо обговорення цього проекту висновку, будь ласка, подивіться. Чи ми відразу ж його голосуємо спочатку за основу?

СОВГИРЯ О.В. Ні-ні. Всім проектом, які ми будемо голосувати сьогодні, з голосу тоді міняємо строки. По аналогії, да.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто ми беремо за основу відразу ж з пропозиціями Руслана Петровича, які були по законопроекту 1014.

Хто за те, щоб проголосувати даний проект висновку за основу, прошу голосувати. Хто – за? У нас зараз 19 членів в комітеті. 19 – за. Одноголосно. Дякую, колеги.

Які є пропозиції до проекту висновку? Строки змінені щодо попереднього голосування: 30, 15 і 15.

СОВГИРЯ О.В. Затвердити в цілому як пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто за те, щоб затвердити проект висновку в цілому, прошу голосувати. 19. Одноголосно. Дякую, колеги. Рішення прийнято.

Переходимо до наступного пункту порядку денного.

А, доповідач. Які є пропозиції, Ольга Володимирівна, щодо доповідача? 1015 законодавча ініціатива народу.

СОВГИРЯ О.В. Можливо, Мережка Олександра попросимо по законодавчій ініціативі народу. Да. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Олександр, ви не проти? Тоді доповідачем з цього питання визначаємо Мережка Олександра Олександровича. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного пункту порядку денного, це пункт 4 у нас іде: проект Закону про внесення змін до статей 76 та 77 Конституції України (щодо зменшення конституційного складу Верховної...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перепрошую, да, не побачила. Пункт 3. Проект Закону про внесення змін до статей 85 і 101 Конституції України (щодо уповноважених Верховної Ради України) (реєстраційний номер 1016).

Будь ласка, Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Шановні колеги, є у нас щодо уповноважених Верховної Ради негативний висновок Конституційного Суду України. Конституційний Суд відзначив, що законопроект суперечить Конституції України вимогам статей 157, 158. Тому за аналогією з попередніми висновками Конституційного Суду вношу пропозицію затвердити висновок комітету щодо подальшої роботи над цим законопроектом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А давайте спочатку за основу, а потім доповідача.

Колеги, хто за те, щоб ми проголосували проект висновку за основу з урахуванням того, що було проголосовано по 1014, прошу голосувати.

Хто – за? Одноголосно – 18. І зараз знаходиться 18 членів комітету. Одноголосно. Дякую, колеги.

Які є пропозиції щодо висновку? Немає? Ольга Володимирівна.

СОВГИРЯ О.В. Затвердити в цілому є пропозиція.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Хто за те, щоби затвердити висновок...

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тоді доповідачем по цьому питанню визначаємо Валерія Івановича Божика. Ніхто не заперечує?

Колеги, переходимо до наступного пункту порядку денного...

СОВГИРЯ О.В. В цілому.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, я перепрошую, да. Проект висновку голосуємо в цілому.

Хто за цю пропозицію, прошу голосувати. 18. Одноголосно. Рішення прийнято.

Переходимо до наступного пункту порядку денного. Проект Закону про внесення змін до статей 76 та 77 Конституції (щодо зменшення конституційного складу Верховної Ради у та закріплення пропорційної виборчої системи) (реєстраційний номер 1017).

Ольга Володимирівна, будь ласка.

СОВГИРЯ О.В. Так, шановні колеги, у нас є позитивний висновок Конституційного Суду України, є кілька застережень Конституційного Суду до цього законопроекту, але щодо цього законопроекту я би просила висновок комітету підтримати все-таки в моїй попередній редакції щодо строків роботи над цим законопроектом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, давайте проголосуємо проект висновку за основу і потім будемо його обговорювати.

Хто за те, щоб проголосувати проект висновку за основу, прошу голосувати. 18 – за. Одноголосно.

Колеги, які є пропозиції щодо даного проекту висновку?

СОВГИРЯ О.В. Ухвалити зі строками, які були... Зі строками 7, 7, 7 і до 14 січня розглянути на пленарному засіданні Верховної Ради.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Руслан Петрович, пропозиція.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я наполягаю на тому, щоб ми застосовували один підхід, тому що ми просто дивно будемо виглядати. Треба було не голосувати за попередній. Раз уже проголосували.

Друзі, ну ще раз, я говорю про те, що ми зараз даємо роботу. Ну, Бог з ним, там не поважаємо наших колег, народних депутатів, які будуть збирати 150 підписів наступного тижня, якимсь чином писати спільно законопроект і вносити. Бог з ним. Але давайте хоч поважати інші комітети. Ну, комітет не може давати роботу іншим комітетам працювати, фактично їм доведеться 2-го і 3-го числа відповідні висновки подавати. І потім нам доведеться збирати комітет теж в тиждень роботи в округах.

СОВГИРЯ О.В. Можемо зібрати комітет 13 січня.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Ну, почекайте. Це ж ще відповідно до календарного плану. До речі, це не день роботи в комітетах. Давайте хоча би напишемо до 15-го теоретично, тоді можна поспробувати їм до 13-го включно, а нам до 15-го. Ну, я щось так розумію, хоч трішечки можна піти назустріч колегам. Але зараз ставити їх перед фактом – собі 13-те, а їм давайте 2-го збиратися чи 3-го. Ну, це не зовсім коректно, друзі. Навіть просто...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ми зараз проговоримо, але є затверджений календарний план. В нас дні роботи в комітетах – це ви самі тільки що сказали які.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Але це не день засідання комітету, це робота в комітетах, фракціях і групах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Робота в комітетах.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Да, але не засідання комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, тобто все одно в комітетах люди працюють. Ми не знаємо там дати, як інші комітети працюють. Але ми як народні депутати

отримуємо за це заробітну плату як дні роботи в комітетах, а не, як зараз звучить в нас, новорічні свята.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дивіться, я ж не про це. Ми зараз не будемо дискутувати, хто... Я тут в Києві, давайте працювати, якщо ви так, давайте будемо кожен день відмічати, хто є в Києві. Ну давайте вже підемо від абсурду. Я ж не на цьому наполягаю.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слушна пропозиція, Руслан Петрович.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я пропоную хоча би з точки зору цього, що я сказав. Давайте їм дамо можливість до 13-го включно, а собі до 15-го до середи, щоб ми мали можливість дати людям фактично час розглянути. Бо в нас буде ситуація, коли жоден ніхто не розгляне. Ми розуміємо, тоді це профанація. А нам потрібна їх обов'язково участь, хоча би чисто формально. Тому що є вже низка висновків Конституційного Суду і ви знаєте, що обов'язково мусить бути висновок комітету, тому що це було підставою в тому числі для негативних висновків.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслан Петрович.

Ольга Володимирівна. А, Федір Володимирович хоче сказати.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В. Шановні колеги, я хочу сказати, щодо цього законопроекту Конституційний Суд України дав позитивний висновок, що він відповідає вимогам статей 157, 158 Конституції України. А це означає, що після висновку Конституційного Суду жодних правок до законопроекту внесено бути не може. Тобто ніхто ніяких правок до цього законопроекту вносити вже не може. Тому що якщо будуть внесені правки, то це означає, що ми повторно мали б звернутися до Конституційного Суду України. А

якщо ми приймаємо, що це позитивний висновок, то ми можемо внести на розгляд парламенту для попереднього схвалення. Я думаю, що комітет...

ГОЛОВУЮЧИЙ. В цьому висновку застережень немає.

(Загальна дискусія)

Так, колеги, зараз виступить Ольга Володимирівна. Потім – Руслан Петрович. Потім – Олег Анатолійович.

СОВГИРЯ О.В. Руслан Петрович, на минулому тижні у нас була зустріч з Ганною Сухоцькою членом Венеційської комісії, на якій був присутній Олег Анатолійович, який зараз розмовляє по телефону, і був присутній Сергій Володимирович. Да, це просто факт. Значить, на цьому засіданні, під присутність багатьох членів з нашого комітету, я двічі запитала і двічі нам озвучила Венеційська комісія одну і ту ж позицію. Право Конституційного Суду давати застереження, які передбачені в Законі "Про Регламент Верховної Ради" суперечить Конституції України.

Мною зареєстрований законопроект, відповідно до якого пропонується внести зміни до Закону "Про Регламент Верховної Ради" щодо виключення неконституційного повноваження Конституційного Суду України. І дуже є дивним, що Конституційний Суд України, який має стояти на сторожі дотримання Конституції України, користується неконституційними повноваженнями.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Руслан Петрович

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Ольга Володимирівна, вибачте, будь ласка, я з повагою великою. Ви ж озвучили нам спочатку проект постанови зі строками, який передбачає подальшу роботу над ним в зв'язку із застереженнями.

СОВГИРЯ О.В. Тому що за сьогоднішньою редакцією Закону про Регламент і за ті проекти висновків, які можуть бути прийняті за наслідками розгляду законопроекту, у нас така ситуація.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я ще раз. Тобто ви внесли цей законопроект і проект відповідного висновку, зважаючи на це законодавче поле, в якому ми знаходимося? Тобто це правда?

СОВГИРЯ О.В. Правда.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. У зв'язку з цим прошу підтримати той проект висновку, який ви запропонували, але поміняти в ньому дати. Тому що ви абсолютно правильно зробили, коли внесли такий висновок комітету. Оскільки у нас є вже ціла низка дискусій з цього приводу, я не хочу її продовжувати.

Тому чи є тут застереження? Перечитувати, що вони тут є чи не треба. Тобто ми говоримо, що вони є, просто ми їх не визнаємо. Правильно? Але ви визнаєте їх, тому що ви правильно, користуючись Законом про Регламент, говорите. Якщо слова як застереження, наголошую, як застереження наполягає, як застереження констатує. Це не застереження, ну, тоді я не знаю...

СОВГИРЯ О.В. Я не сказала, що це не застереження. Я сказала, що в межах чинної редакції Закону "Про Регламент Верховної Ради" ми реагуємо на застереження Конституційного Суду України. Крапка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Добре.

І питання. Чи знаєте ви, що є думки окремі суддів Конституційного Суду, які взагалі вимагали його визнати таким, що суперечить Конституції,

саме на те, що практика парламенту пішла тим шляхом, що можуть не враховувати застереження Конституційного Суду? Ви знаєте про це? Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олег Анатолійович, будь ласка.

МАКАРОВ О.А. Давайте скажемо... Я зараз не можу знайти. Якщо є під рукою, дайте мені, будь ласка. Застереження хочу зачитати. Там серйозне застереження. Там...

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Ну, да, там безперервність влади.

_____. *(Не чути)*

МАКАРОВ О.А. Тобто Конституційний Суд показав, як... сказав, що треба це питання виправити. Якщо ми не виправимо, то у нас буде... не буде безперервності влади.

НІМЧЕНКО В.І. І знову направляти до Конституційного Суду.

МАКАРОВ О.А. Звичайно, звичайно. саме так. Саме так.

НІМЧЕНКО В.І. І знову направляти до Конституційного Суду. І все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, є дві пропозиції. Пропозиція від Руслана Петровича.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Ні, від Ольги Володимирівни одна пропозиція, ми її підтримуємо.

НІМЧЕНКО В.І. Да, одну по строках, по строках.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ольга Володимирівна, будь ласка, озвучте ще раз пропозицію, яка зараз ставиться на голосування. Ми прийняли за основу, але зараз ми по строках можемо в самому висновку змінювати строки.

СОВГИРЯ О.В. Я вже озвучила і строки. В мене пропозиція підтримати в цілому той проект постанови, за який ми проголосували за основу, і в частині мінімальних строків роботи над зазначеним законопроектом. Все.

...стоять цифри кількості днів, не в датах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скільки цих днів?

Хто за те, щоб прийняти...

СОВГИРЯ О.В. Секундочку. Єдине, що до 15 січня, можливо, варто дійсно дослухатися до цієї пропозиції, да, для того, щоб інші комітети нам не виговорювали...

НІМЧЕНКО В.І. *(Не чути)*

СОВГИРЯ О.В. 15 січня, це так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставиться на голосування пропозиція прийняти проект висновку в цілому з урахуванням правки, яка була зазначена з голосу, щодо дати 15 січня. Правильно, колеги?

КНЯЗЕВИЧ Р.П. *(Не чути)*

_____ . А Президенту ми даємо скільки – 7 днів?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хто за...

_____. Президент не може нічого вносити після висновку Конституційного Суду України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хто за цю пропозицію, прошу голосувати.

СОВГИРЯ О.В. У Конституції, Олег Анатолійович...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми голосуємо.

СОВГИРЯ О.В. У Конституції вичерпний перелік повноважень Конституційного Суду.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я перепрошую, що вашу бійку перебиваю.

Хто за те, щоб прийняти проект висновку в цілому з пропозиціями, які були нам тільки що надані з голосу про 15 січні? Хто – за, прошу голосувати. Одноголосно. 17 зараз членів комітету. 17 – за, одноголосно. Дякую, колеги. Переходимо до наступного пункту порядку денного.

Якщо я не помиляюсь, це пункт 6, правильно вже? Це проект Закону про внесення змін до Закону України "Про безоплатну правову допомогу" щодо забезпечення права осіб, які незаконно позбавлені особистої свободи на безоплатну вторинну правову допомогу (реєстраційний номер 2056). У нас відповідальний Ватрас Володимир Антонович.

Чи є представники від суб'єктів законодавчої ініціативи? Там просто: Забродський та інші. Є? Ми не розглядаємо? *(Шум у залі)* Я зараз. Ольга Володимирівна, не відволікайте, я запитувала. Олег Анатолійович, ми не розглядаємо перше читання зараз? Ми не розглядаємо без суб'єкта

законодавчої ініціативи? Нема пана Забродського. Переносимо на наступне?
(Шум у залі)

Це у нас перший раз, да, що не з'явився? І минулого разу не з'явився?
Це другий раз? Це другий раз не з'явилися. Розглядаємо без, колеги? Ні, це
перше читання. Пункт шостий, подивіться, будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Тут сказано, що лише вчора направили йому
повідомлення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Антонович, які є пропозиції? Тому що
від членів комітету були навіть пропозиції перенести на наступне засідання.

ВАТРАС В.А. Шановні колеги, це вже як би другий раз особа не
з'явилася, але, в принципі, якщо ми візьмемо ту позитивну практику, давайте
ще раз, можливо, належним чином повідомимо. Він не є таким невідкладним,
в принципі, цей законопроект, Будемо поважати колег. (Шум у залі)
Можливо, якщо, Руслан Петрович, якщо нецікаво підтримувати... (Не чути)
То тоді є пропозиція, ще один раз відкласти. Але останній раз.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переносимо це питання, да, колеги? За це можна не
голосувати. Переходимо далі. Чи треба голосування, Олег Анатолійович? Не
голосуємо. Переносимо.

Сьомий пункт. Проект Закону про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо скасування фінансування політичних
партій з державного бюджету (реєстраційний номер 2080). Я бачила пана
Гончаренка, він заходив до комітету. Зараз він є? Відповідальний – Фріс.

Ігор Павлович, що робимо?

ФРІС І.П. Ну це вже, по-моєму, третій раз навіть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Третій раз, да?

ФРІС І.П. Без нього. Я думаю, що нам треба розглянути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давайте. Тоді, будь ласка, ви – відповідальна особа.
Ігор Павлович.

ФРІС І.П. Значить, Комітету з питань правової політики за дорученням Голови Верховної Ради України 9 вересня 19-го року, зараз ми розглядаємо проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування фінансування політичних партій з державного бюджету (реєстровий номер 2080 від 5 вересня 19-го року), поданий народним депутатом України Гончаренком.

Згідно з пояснювальною запискою до законопроекту метою і завданням його прийняття є скасування обов'язку держави з фінансування політичних партій та відповідно про розподіл коштів державного бюджету на фінансування соціально означених видатків.

Розглядаючи законопроект, Комітет з питань правової політики, підкомітет, виходив з такого. Відповідно до частини першої та другої статті 15 Конституції України суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності. Жодна ідеологія не може визнаватися державою як обов'язкова. Закріплений в обов'язковому Законі України принцип політичного плюралізму знаходить вияв в багатопартійності та в свободі політичної діяльності. Громадяни України мають право на свободу об'єднання, політичні партії та громадські організації для здійснення захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів за винятком обмежень, встановлених законом, в інтересах національної безпеки та громадського порядку, охорони здоров'я населення або захисту прав і свобод інших людей.

Фінансування політичних партій з державного бюджету також є одним з заходів, спрямованих на подолання та попередження політичної корупції, що міститься в низці документів міжнародних інституцій. В свою чергу скасування державного фінансування політичних партій може мати негативний вплив на політичний плюралізм та функціонування демократичних інститутів влади.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради зробило висновок про доцільність відхилити вказаний законопроект за результатами розгляду в першому читанні.

Комітет з питань інтеграції України з Європейським Союзом 17 жовтня 19-го року визначив, що положення законопроекту визнано такими, що регулюються національним законодавством членів-країн Європейського Союзу, та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України в сфері європейської інтеграції.

Комітет з питань бюджету за наслідками свого розгляду на своєму засіданні 30 жовтня 19-го року ухвалив рішення, що законопроект матиме вплив на показники бюджету, призведе до зменшення видатків державного бюджету в частині фінансового забезпечення політичних партій, у разі прийняття відповідного закону він зможе набрати чинності згідно із законодавством.

Національне агентство з питань запобігання та протидії корупції не підтримує скасування державного фінансування політичних партій. Є лист від 22 листопада 19-го року.

На підставі наведеного підкомітет вирішив рекомендувати комітету і Верховній Раді України проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування фінансування політичних партій з державного бюджету (номер 2080 від 5 вересня 19-го року), поданий народним депутатом Гончаренком, за результатами розгляду в першому читанні відхилити. Доповідачем від комітету з цього питання на пленарному

засіданні Верховної Ради призначити народного депутата Фріса Ігоря Павловича.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Ігор Павлович.

Чи є якісь...

НІМЧЕНКО В.І. Поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пропозиція поставити на голосування.

Андрій Євгенович, будь ласка, займіть своє місце.

Колеги, хто за те, щоби прийняти проект висновку за основу і в цілому, я так розумію, відразу ж, да? Прошу голосувати. За – у нас скільки? 16. Одноголосно. Дякую, колеги.

Переходимо до наступного пункту порядку денного. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання та протидії політичної корупції (реєстраційний номер 2336). Будь ласка, Ігор Павлович.

ФРІС І.П. Шановні колеги, на розгляд комітету вноситься законопроект, поданий народними депутатами Рахманіновим, Соболевим, Крульком, Железняком та іншими, номер 2336. Ми його прийняли в першому читанні. Зараз ми його розглядаємо до другого читання.

Вказаний законопроект сьогодні на підкомітеті розглядався членами підкомітету. За допомогою Руслана Петровича ми змогли систематизувати ті правки, які були подані народними депутатами. Деякі правки були прийняті. Деякі правки були відхилені.

На ваш розгляд подана якраз таблиця вказаних правок. Основними питаннями, які стояли на розгляді членів підкомітету, які потребували ретельного вивчення, на чому якраз і наголошували народні депутати, автори вказаних правок, якраз базувалося на тому, чи буде визначено громадські організації зареєстровані або будь-які громадські організації, які можуть бути

донорами і вносити кошти до виборчого фонду політичних партій. Це перше питання. І ми погодили саме, що тільки незареєстровані організації, тобто та редакція, яка мала місце до цього, повинна бути прийнята в другому читанні і, скажемо так, відхилила вказані правки.

І другий момент. Це визначалося питання щодо визначення розміру, до чого прив'язувати ті внески: чи до мінімальної заробітної плати, як було запропоновано, авторами правок, вірніше авторами законопроекту, чи до встановленого прожиткового мінімуму, що було запропоновано авторами законопроекту. І так само правка була відхилена і залишається на позиції з розрахунку мінімальної заробітної плати.

Враховуючи це, пропоную рекомендувати вказаний законопроект Верховній Раді прийняти в цілому з урахуванням тих правок, які були опрацьовані підкомітетом і комітетом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, колеги.

Хто хоче виступити з цього питання? Підтримати позицію Ігоря Павловича?

Якщо ніхто не хоче виступити, тоді виноситься на голосування проект висновку відразу ж за основу і в цілому. А, ми таблицю? Таблицю ...

ФРІС І.П. Таблиця, друге читання.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Таблиця, яка запропонована підкомітетом, да, колеги? Тоді відразу ж за дану таблицю, яку нам запропонував підкомітет.

Хто за це, прошу голосувати. 16. Одноголосно. Дякую, колеги.

Останній пункт нашого, передостанній, ще є "Різне". Організаційне питання, пропозиції комітету до плану законопроектної роботи. Колеги, я вас дуже прошу знайти ці пропозиції, тому що там є строки, які просто

неможливі для виконання. Це виглядає отак, подивіться, і на розвороті є пропозиція.

Наприклад, відповідальний за розроблення законопроектів тут Новіков, Мережко, Калаур, все стоїть на січень. Подумаємо, давайте, знову-таки, наскільки це розумно? Це план, це пропозиції комітету до плану законопроектної роботи Верховної Ради України. Ми мусимо їх подати до 20 грудня.

Тому сьогодні це останній день, коли ми мусимо їх затвердити.

Будь ласка, Ігор Павлович, а потім – Михайло Миколайович.

ФРІС І.П. Пані голово, одне питання хотів задати. Ми ці пропозиції повинні якимось чином врегулювати з роботою Кабінету Міністрів. Правильно? Чи є у Кабінету Міністрів план законодавчої роботи, щоб ми могли під нього зробити якесь своє бачення?

ГОЛОВУЮЧИЙ. На жаль, нам в комітет такий план не надійшов.

Да, Володимир Анатолійович.

ВАТРАС В.А. Якщо дозволите, я, власне, сконтактував з заступником міністра, які у них плани по безоплатній правовій допомозі. То ось ті пропозиції, які внесені, де відповідальний Ватрас, це погоджена спільна робота між Міністерством юстиції та нашим підкомітетом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто залишаємось на цьому. Відповідальний – Мережко, відповідальний – Калаур.

ВАТРАС В.А. Там по податках ще було два питання, але це не наше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Передивіться, будь ласка, тому що зараз ми всі пропозиції затвердимо. Будь ласка, колеги.

Да, Андрій Євгенович, будь ласка.

КОСТІН А.Є. Є пропозиція там по моїх пунктах, це 12, 13 і 14. 12 і 13 я пропоную все ж таки на квітень. Чому? 12, ми з вами будемо мати парламентські слухання щодо виконання рішень ЄСПЛ у березні. Я думаю, що у квітні ми повинні ще щось вносити в парламент оцей базовий законопроект на виконання рішення "Бурмич проти України". Тому 12 пункт на квітень пропоную.

Про адвокатуру і адвокатську діяльність це не є принципово, можемо там і на травень залишити. Ми не знаємо, коли комісія. А 14 пункт, це залежить від того, коли буде проголосовано скасування адвокатської монополії. Якщо це відбудеться там в лютому, якщо буде 300 голосів, то тут питання на березень перенести...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, як травень можемо залишити. Я думаю, що якщо ми план перевиконаємо, більше не буде.

КОСТІН А.Є. Давайте, хай буде травень.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Михайло Миколайович, якісь є?

НОВІКОВ М.М. Да. Шановні, щодо проекту про економічний суд я би взагалі його десь на квітень, тому що треба провести широку підготовчу роботу перш ніж його подати.

Ще можна погодитися, це стаття 142 закону, це щодо законодавчого впорядкування пенсійного забезпечення довічного грошового утримання. Законопроект уже готовий, можна залишити січень місяць. А всі інші організації Верховного Суду, ну, я думаю, січень це нереально, тому що це десь скоріш за все тому, можливо, навіть лютий буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. А, може, давайте все все ж таки на лютий. Тому що, мені здається, що....

НОВІКОВ М.М. Лютий, да. Взагалі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто пункт 1 – лютий, да.

НОВІКОВ М.М. Я хотів сказати саме перший строк – це, мабуть, лютий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лютий, я думаю, да.

НОВІКОВ М.М. Будуть хвости йти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Михайло Миколайович, пункт 1 – лютий, пункт 2 – лютий.

НОВІКОВ М.М. Пункт 7, я думаю, що це буде квітень, не раніше.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Квітень.

НОВІКОВ М.М. Так все. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все, дякую.

Будь ласка, ще від Мережка нема зауважень? І Калаур.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Треба включити. У вас стоїть березень, давайте залишимо березень. Краще... раніше – це нормально ніж пізніше.

Павло Васильович.

ПАВЛІШ П.В. Дякую, пане голово.

У мене тільки одне питання щодо всіх пропозиції щодо проекту плану законопроектної роботи. Я вважаю, кожен народний депутат може звертатися з пропозиціями до законопроектів в будь-який час. І затвердження нами плану законопроектної роботи на 2020 рік, де ми ж розуміємо, сьогодні у нас немає нагальної потреби, завтра виникає питання, щодо якого ми маємо подати законопроект і відповідно Закону про статус народного депутата ми це маємо робити. Тому це рішення, я вважаю, воно дещо суперечить Закону про статус...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Андрій Євгенович. Це вже передбачено Регламентом, ми маємо це робити.

КОСТІН А.Є. Я розумію, що неможливо все передбачити, але ми таким чином хоч якийсь об'єм законопроектної роботи для того, щоб планувати. Тобто це тільки для планування, а не для того, щоб хтось там потім говорив, що народний депутат не може вносити законопроект, це зрозуміло.

..... . Колеги, 16 пункт, у мене є ще один пункт, про ....., на березень, це можливо. Вони майже готові, вони були опрацьовані в попередньому скликанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Подивимось, ми ще цю процедуру не проходили.

(Загальна дискусія)

Колеги, тоді ми змінюємо план наступним чином. Перший пункт – лютий, другий пункт – лютий, третій – залишається січень, четвертий – січень. Да, Іван Романович, січень залишається, пункт четвертий?

П'ятий – лютий, шостий – березень, сьомий – квітень, восьмий – березень, дев'ятий – березень, десятий – травень, 11 – травень, 12 – квітень, 13 – травень, 14 – травень, 15 – травень, 16 – березень, 18 – жовтень. Тобто у нас на січень залишилось два законопроекти, відповідальний – Мережка та Калаур. Я ще раз вам на цьому наголошую колеги. Що якщо ви захочете щось змінити, зробіть це зараз. Не хочете змінювати січень на лютий?

_____. Вони готові, кажуть.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні? Залишаємо? Тоді давайте проголосуємо рішенням комітету: план...

НІМЧЕНКО В.І. Запитують, січень якого року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 20-го. Колеги, це план на 20-й рік.

Колеги, тоді вношу пропозицію на голосування: затвердити пропозиції комітету до проекту плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2020 рік.

Хто – за, прошу голосувати. 16. Одноголосно. Дякую, колеги, рішення прийнято.

Останній пункт – "Різне". Чи є в кого якісь питання у шановних членів комітету до пункту "Різного"? Володимир Антонович, будь ласка. Потім – Роман Вячеславович.

ВАТРАС В.А. Шановні колеги, якщо дозволите. На ім'я комітету надійшов лист від Союзу юристів, де нас на завтра на 12:00 запрошують у великий зал Національної академії внутрішніх справ на конференцію. З

огляду на те, що ми всі задіяні в пленарному тижні, є пропозиція відрядити на цей захід головного консультанта кандидата юридичних наук Галайденко, яка опікується також роботою підкомітету з адвокатури, щоб вона взяла участь від нашого комітету.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, прекрасна пропозиція. Будемо просити сходити на цей захід.

Роман Вячеславович, будь ласка.

БАБІЙ Р.В. В мене пропозиція щодо підготовки секретаріатом, у нас, ну, матеріалів до засідань комітету. Ну, колеги, подивіться, у нас весь стіл завалений паперами. Може просити секретаріат, щоб готували нам в електронному вигляді матеріали і розсилали на пошту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, це взагалі було б прекрасно.

БАБІЙ Р.В. Витрачається купа часу, купа паперу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Все ж таки шкода цих дерев, які там рубаються...

Ігор Павлович, будь ласка.

ФРІС І.П. Знаєте, в доповнення до того, що сказав Роман Вячеславович. Я щойно повернувся з Комітету правоохоронної діяльності, в них все диджиталізовано. У них стоять монітори, вони мають повністю всю інформацію, вони голосують не руками, а нажимають кнопки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ну, це "Електронний комітет", ми ще такого...

ФРІС І.П. Це дуже здорово. Але одночасно з тим в один момент воно все зависло, і всі голосували руками.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, ну, в даному випадку, ви розумієте, що в нас "Електронний комітет" в цьому приміщенні не можливий, тому ми можемо просто, якщо всі на це погоджуються, користуватися власними смартфонами і планшетами. Ніхто не заперечує, Василь Іванович, що ми переходимо з безпаперового, на наступний комітет безпаперово, да? Тільки наші помічники тоді нам роздруковують що нам потрібно. Тобто секретаріат нам все електронно надсилає, а помічники, кому потрібно, роздруковують. Да, погоджуємося?

Колеги, у мене ще інформація. Сьогодні вона прийшла від журналіста Михайла Фрадкіна, він попросив ознайомити комітет. Пише: "Колишній шеф-редактор програми "Люстратор" на "2+2" Владислав Сидоренко, нині керівник Ютюб-каналу "Свободний" анонсує допрем'єрний показ фільму про зловживання в пенітенціарній системі України 18 грудня в кінозалі Верховної Ради о 19.00 на Банковій. Передайте комітету, особливо підкомітету, яким керує Фріс".

Ігор Павлович, звертаю вашу увагу, що 18 грудня в кінозалі Верховної Ради в 19.00 на Банковій буде допрем'єрний показ фільму про зловживання в пенітенціарній системі України. Нас запрошують на цей допрем'єрний показ. Ну, на жаль, це сьогодні. Да, от зараз він відбувається зараз вже, з 18-ї години пішов. Кому цікаво з членів комітету, будь ласка, долучайтесь.

Колеги, в кого ще є якісь питання в порядку денному? Різне. Немає?

Тоді оголошую засідання комітету закритим. Я дуже вдячна всім за роботу. Вітаю всіх з новорічними святами. Здоров'я вам і вашим сім'ям, щастя, наснаги і головне – працьовитості в наступному році. Дуже всім вдячна. До побачення.